

Programación de Piano

Índice

1.	Introdución	5
1.1	Marco Legal	5
1.2	Características do centro.....	6
1.3	Características do alumnado	7
2.	Obxectivos xerais das ensinanzas musicais	9
2.1	Grao elemental.....	9
2.2	Grao profesional.....	10
3.	Obxectivos específicos das ensinanzas musicais	11
4.	Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Piano .	12
4.1	Grao elemental da materia de Piano	12
4.2	Grao profesional da materia de Piano	12
5.	Metodoloxía.....	13
5.1	Principios metodolóxicos	13
5.2	Métodos didácticos.....	14
6.	Atención á diversidade.....	15
7.	Temas transversais	16
7.1	Educación en valores	16
7.2	Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC´s) ...	17
8.	Actividades culturais e de promoción das ensinanzas.....	18
8.1	Actos institucionais.....	18
8.2	Cursos e clases maxistras.....	19
8.3	Audicións.....	19
8.4	Outros	19
9.	Secuenciación por cursos	20
9.1	Curso: 1º de grao elemental	20
9.1.1	Obxectivos	20
9.1.2	Contidos.....	20
9.1.3	Avaliación	21
9.1.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	23
9.1.5	Medidas de recuperación	24
9.1.6	Recursos didácticos.....	24
9.2	Curso: 2º de grao elemental	28
9.2.1	Obxectivos	28
9.2.2	Contidos.....	28
9.2.3	Avaliación	29
9.2.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	31
9.2.5	Medidas de recuperación	32

9.2.6	Recursos didácticos.....	32
9.3	Curso: 3º de grao elemental	35
9.3.1	Obxectivos	35
9.3.2	Contidos.....	35
9.3.3	Avaliación	36
9.3.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	39
9.3.5	Medidas de recuperación	39
9.3.6	Recursos didácticos.....	40
9.4	Curso: 4º de grao elemental	43
9.4.1	Obxectivos	43
9.4.2	Contidos.....	43
9.4.3	Avaliación	44
9.4.4	Medidas de recuperación	47
9.4.5	Recursos didácticos.....	48
9.5	Curso: 1º de grao profesional	51
9.5.1	Obxectivos	51
9.5.2	Contidos.....	51
9.5.3	Avaliación	52
9.5.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	55
9.5.5	Medidas de recuperación	55
9.5.6	Recursos didácticos.....	56
9.6	Curso: 2º de grao profesional	59
9.6.1	Obxectivos	59
9.6.2	Contidos.....	59
9.6.3	Avaliación	60
9.6.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	63
9.6.5	Medidas de recuperación	63
9.6.6	Recursos didácticos.....	64
9.7	Curso: 3º de grao profesional	67
9.7.1	Obxectivos	67
9.7.2	Contidos.....	67
9.7.3	Avaliación	68
9.7.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	71
9.7.5	Medidas de recuperación	71
9.7.6	Recursos didácticos.....	72
9.8	Curso: 4º de grao profesional	76
9.8.1	Obxectivos	76
9.8.2	Contidos.....	76
9.8.3	Avaliación	77
9.8.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	80
9.8.5	Medidas de recuperación	80
9.8.6	Recursos didácticos.....	81
9.9	Curso: 5º de grao profesional	85
9.9.1	Obxectivos	85
9.9.2	Contidos.....	85

9.9.3	Avaliación	86
9.9.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	89
9.9.5	Medidas de recuperación	89
9.9.6	Recursos didácticos.....	90
9.10	Curso: 6º de grao profesional	93
9.10.1	Obxectivos.....	93
9.10.2	Contidos.....	94
9.10.3	Avaliación	94
9.10.4	Medidas de recuperación	97
9.10.5	Recursos didácticos.....	98
10.	Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	102
11.	Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento	103
12.	ANEXOS.....	104
12.1	Probas de acceso 1º de grao profesional	104
12.2	Probas de acceso a outros cursos.....	104
12.3	Premios Fin de Grao	104
12.3.1	Contidos da proba	104
12.3.2	Criterios de avaliación	104
12.3.3	Criterios de cualificación.....	105
12.4	Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais	105

1. Introducción

A presente Programación Didáctica de Piano está baseada na secuenciación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación ao longo dos catro cursos do grao elemental e dos seis que consta o grao profesional, e foi realizada polo profesorado do departamento de tecla de acordo co currículo oficial vixente para a materia e co proxecto educativo do centro, como así establecen os artigos 5º e 10º do capítulo II dos Decretos 198/2007 e 203/2007, do 27 de setembro, respectivamente.

Este documento inclúe, ademais dos obxectivos e contidos, a metodoloxía que se vai seguir (indicando materiais e recursos didácticos que se empregarán), a avaliación e os seus tipos, procedementos e ferramentas (tanto da aprendizaxe coma da ensinanza e da propia programación), a atención á diversidade, e outras informacións que consideramos de interese e necesidade para levar a cabo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Entendemos esta programación didáctica como un instrumento flexible, que permite adaptarse ás circunstancias concretas do alumnado en cada momento do seu proceso de aprendizaxe, pero ao mesmo tempo, tamén como marco de referencia que lle dá forma á nosa ensinanza garantindo que aqueles alumnos/as e alumnas dun mesmo nivel, e incluso con diferente profesorado, poidan acceder a unha ensinanza que favoreza a consecución dunhas competencias mínimas equiparables.

1.1 Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.

- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.
- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **CIRCULAR 21/2008** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se regula a avaliación e cualificación dos alumnos e das alumnas que cursan as ensinanzas elementais de música e danza dispostas nos decretos 196/2007, do 20 de setembro e 198/2007, do 27 de setembro, polos que se establece a ordenación das ensinanzas de grao elemental de danza e de música, respectivamente.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 198/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música. DOG do 25 de outubro de 2007.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.2 Características do centro

O Conservatorio Profesional de Música de Vigo é un centro público creado no ano 2003 despois da separación obrigatoria tal e como dispoñía a Lei Orgánica 1/1990 Xeral de Ordenación Educativa do Conservatorio Superior de Música de Vigo.

Sito na rúa Fotógrafo Felipe Prósperi s/n, entre a Avenida da Florida e Praza da

Miñoa, o centro conta con instalacións axeitadas ás ensinanzas musicais, resultando un tanto escaso de espazos para a demanda que unha cidade como Vigo fai das ensinanzas musicais.

O centro sitúase na bisbarra de Vigo, zona amplamente industrializada. A actividade musical da zona xira en torno á existencia de un grande número de bandas populares e coros onde moitos/as alumnos/as reciben unha formación musical inicial. Existen tamén na zona un número importante de escolas de música públicas e privadas, e nos últimos anos tamén se crearon varias formacións do ámbito orquestral.

O propio Conservatorio e algunhas entidades privadas (bancos, fundacións, sociedade filarmónica, etc.) programan actividades musicais. A cidade carece de fonoteca pública e de biblioteca musical especializada (a excepción da do propio centro).

A maiores da actividade docente da ensinanza de música, no Centro realízanse diferentes actividades extraescolares e complementarias co obxectivo de completar a formación do alumnado: concertos, conferencias e cursos de especialización, e outros.

A ensinanza que se imparte no Conservatorio Profesional de Música de Vigo é a de música, regulada pola Lei 2/2006, do 3 de maio, de Educación e polo Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro polo que se fixan os aspectos básicos das ensinanzas profesionais de música, sendo na Comunidade Autónoma de Galicia os decretos polos que se regula o grao elemental e profesional o 198/2007, do 27 de setembro, e 203/2007, do 27 de setembro.

1.3 Características do alumnado

O centro conta cunha media de 640 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría dos discentes do grao elemental pertencen á bisbarra de Vigo, agás algúns que veñen para cursar especialidades que non se imparten noutros conservatorios da provincia.

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilita a continuidade de estudos no grao superior de música.
- A calidade da ensinanza.
- A ubicación do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cámara, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE
E FORMACIÓN PROFESIONAL

Conservatorio Profesional de Música de Vigo

UNIÓN EUROPEA

Fondo Social Europeo
O FSE inviste no teu futuro

CMUS **VIGO**
Conservatorio Profesional de Música

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
<http://cmusvigo.gal>

comprensión do mesmo. Como gran problema sobresa a falta de tempo, especialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumno pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

É de destacar que as preferencias do alumnado no seu tempo de lecer, sigan relacionadas coa música, debido á importancia que dan á asistencia a concertos ou á escoita da mesma na casa. As outras afeccións do alumnado do Conservatorio Profesional de Música de Vigo son a lectura e os deportes.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensanzas artísticas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigatorios os devanditos estudos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais

2.1 Grao elemental

O artigo 2º do capítulo I do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, indica que a finalidade deste grao é promover a autonomía do alumnado para que a súa capacidade de expresión musical adquira a calidade artística necesaria que permita acceder ao grao profesional.

Esta finalidade acadaríase coa consecución dos obxectivos ou capacidades ao longo dos catro cursos dos que consta o grao elemental e que o artigo 3º do capítulo I do mesmo Decreto enumera:

- a) Apreciar a importancia da música como linguaxe artística e medio de expresión cultural dos pobos e das persoas.
- b) Expresarse con sensibilidade musical e estética para interpretar a música de diferentes épocas e estilos, gozar con ela e enriquecer as propias posibilidades de comunicación e de realización persoal.
- c) Coñecer e valorar a importancia da respiración e do dominio do propio corpo no desenvolvemento da técnica instrumental, da calidade do son e da interpretación.
- d) Relacionar os coñecementos musicais coas características da escritura e da literatura do instrumento da especialidade, coa finalidade de adquirir as bases que permitan desenvolver a interpretación artística.
- e) Interpretar en público, coa necesaria seguridade en si mesmo, para vivir a música como medio de comunicación.
- f) Interpretar música en grupo habituándose a escoitar outras voces ou instrumentos, e adaptarse harmónicamente ao conxunto.
- g) Ser consciente da importancia do traballo individual e adquirir a capacidade de escoitarse e ser crítico consigo mesmo.
- h) Valorar o silencio como elemento indispensable para o desenvolvemento da concentración, a audición interna e o pensamento musical.
- i) Ser consciente da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- j) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

2.2 Grao profesional

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, indica no artigo 2º que a súa finalidade é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, ordenándose en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

Esta finalidade acádase ao longo dos seis cursos dos que consta este grao coa consecución dos seguintes obxectivos que aparecen enumerados no artigo 3º do mesmo Decreto:

- a) Habitarse a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.
- b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- c) Analizar e valorar a calidade da música.
- d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.
- e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.
- f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.
- g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.
- h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.
- i) Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

- a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
- d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exixencias das obras.
- i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.
- l) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Piano

---

4.1 Grao elemental da materia de Piano

No Anexo II do Decreto 198/2007, do 27 de setembro, polo que se establece a ordenación do grao elemental das ensinanzas de réxime especial de música, establécense os obxectivos, contidos e criterios de avaliación sobre os que se basa a presente programación.

4.2 Grao profesional da materia de Piano

En canto aos elementos curriculares do grao profesional que serviron de base para a elaboración desta programación, estes pódense consultar no Anexo II do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música

5. Metodoloxía

Pola propia natureza da ensinanza do piano, ao ter unha maior carga de traballo individual, as técnicas de ensinanza serán individuais e activas, e o método a empregar será a autoaprendizaxe guiada, onde o profesor/a en cada clase orientará e motivará ao alumnado para a busca, procesamento e aplicación da información necesaria, así como a aprendizaxe por proxectos, xa que estes coñecementos que adquirirá poranse en práctica nas metas ou proxectos establecidos, desde a preparación de obras e estudos ata un programa de concerto.

Para dar reposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse á madurez do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rixen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** O carácter instrumental da especialidade de tecla require da práctica, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndolas vai implícito na nosa ensinanza.
- **Autonomía:** Cada alumno/a será orientado nas súas clases individuais e nos ensaios colectivos, ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo.
- **Creatividade:** Ao tratarse dunha ensinanza artística, toda actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando conseguir que o noso alumnado non repita soamente o que decimos e pedimos.
- **Individualización:** A nosa ensinanza da materia é individual a maior parte do tempo, algo que nos facilita que en cada clase se teña en conta a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** Nos casos en que as actividades da nosa ensinanza requiran de traballo en equipo fomentárase en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación:** Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicación reais.

- **Interdisciplinabilidade:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** Tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** Este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo alumnado realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.

Para que esto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:

- a) Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.
- b) Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.
- c) Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica.
- d) Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

6. Atención á diversidade

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que o alumnado que accede a un conservatorio presenta diferenzas individuais e non todos os alumnos/as aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

Durante o proceso educativo hai alumnos/as que presentan necesidades educativas especiais por ser alumnos/as con dificultades de aprendizaxe, alumnos/as de altas capacidades, alumnos/as de incorporación tardía ou procedentes do estranxeiro ou alumnos/as cunhas determinadas condicións persoais ou de historia escolar.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase de piano teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que plantexen diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses do alumnado, o contacto que tivo coas actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respetar o ritmo de aprendizaxe de cada alumno/a.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Plantexar actividades de diferente dificultade e integrar ao alumnado na máis apropiada ao seu nivel.
- Fomentar a pedagogía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada un e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos

A atención á diversidade constitúe un indicador moi positivo da saúde do noso sistema educativo, xa que un sistema que tamén intenta dar resposta a todo ese alumnado con deficiencias a nivel persoal e con características cognoscitivas por encima da media, é un sistema educativo próximo ás necesidades reais do educando. Neste sentido a nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes asignaturas que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1 Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarémola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto tono muscular. Ademais, a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independentemente do sexo ao que pertencen.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto productivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademais de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquira unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.
- Para rematar, a **educación moral e cívica** abordarémola ao ter presente o respecto ás normas e á necesidade da súa existencia como poden ser á hora de tocar en grupo: a entrada simultánea, o mantemento do plano sonoro adecuado, a actitude de escoita e respecto

aos demais... Todas estas normas estarían referidas aos compañeiros, ao material da aula, ao profesor/a, etc.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

A web do centro e as súas redes sociais (facebook, twitter, youtube, soundcloud) serán o marco de referencia onde se atopen aquelas informacións que sexan de utilidade para toda a comunidade escolar, ademais de servir para a difusión de actividades que organice o centro.

Ademais hai unha series de recursos dispoñibles na rede que poden cumprir unha función de axuda didáctica para o profesor/a e para o alumnado.

1. Educativos

<http://guidoblogs.org/> Conxunto de Blogs de profesores/as de conservatorios e escolas de música.

<http://www.miclasedepiano.com/index.html>

<http://www.entre88teclas.com>

2. Partituras de libre acceso

[http://imslp.org/Petrucci Music Library](http://imslp.org/Petrucci%20Music%20Library)

<http://en.scorser.com/D/Everything.html> Scorser

3. Audición de repertorio:

<https://www.youtube.com>

<https://www.spotify.com/es/>

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Dentro da Sección II do Proxecto Educativo de Centro do noso conservatorio, referente ás normas de organización e funcionamento, e concretamente no título cuarto do capítulo 4, establécese que estas actividades se poderán clasificar en actos institucionais, cursos e clases maxistras, audicións e outros.

O alumnado de Piano terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende o departamento de Tecla, agás nas audicións, onde si deberán participar.

A organización de todas as actividades extraordinarias e complementarias do conservatorio correspóndenlle, como norma xeral, ao Equipo de Actividades Culturais e á Vicedirección como coordinadora do dito equipo. Para todas estas actividades agás as audicións de aula (non sendo casos especiais que así o requiran), establecerase un plan de actuación que pode ser consultado no artigo 36º do título cuarto da sección do Proxecto Educativo do Centro anteriormente citado.

8.1 Actos institucionais

No curso académico 2003/2004 decidiuse iniciar a institucionalización dunha serie de concertos, de xeito que pasaran a formar parte da programación estable do centro. Seguindo esta liña de continuidade, as posibles participacións do departamento de Tecla serían nos seguintes actos:

- Concerto de apertura do curso académico: terá lugar ao inicio do curso.
- Concertos benéficos: en colaboración con entidades benéficas, coa posibilidade de recadación de donativos. Así mesmo, intentarase celebrar fóra do centro, nalgún lugar que garanta a maior difusión posible.
- Ciclos de concertos, onde se convida a solistas e agrupacións tanto externas como con participación dalgún membro do claustro.
- Acto de graduación: alumnado que remata os estudos do 4º curso do grao elemental e o 6º curso do grao profesional.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección da nosa tarefa profesional.

8.2 Cursos e clases maxistras

Os cursos e clases maxistras que se desexen organizar, unha vez aprobados no seo do departamento correspondente trasladaranse ao Consello Escolar onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do centro.

No caso de que o departamento de Tecla teña algunha proposta, esta deberá ser tratada no mes de setembro e será incluída na Programación Xeral Anual. As propostas posteriores a esta data, poderán terse en conta, sempre que sexan autorizadas polo Consello Escolar.

No caso de haber orzamento para as actividades, será o Consello Escolar quen estableza os criterios de distribución do mesmo.

8.3 Audicións

Atendendo ao que se contempla nos currículos de Grao Elemental e de Grao Profesional, cada departamento organizará audicións de alumnos/as que se celebrarán de forma continuada ao longo do curso. Devanditas audicións serán públicas e realizaranse en tres períodos ao longo do curso, coordinadas pola Vicedirección.

Solicitarase dos departamentos colaboración para a elaboración de calendarios coas propostas de datas para as diferentes audicións que se queiran organizar ao longo do curso. Estas propostas serán estudadas pola Vicedirección para poder adxudicar datas, espazos e horarios definitivos.

O departamento de Tecla organizará como mínimo tres audicións, que poderán ser tanto de aula como no auditorio do centro, ao longo do curso nas que o alumnado deberá participar como mostra do traballo realizado na clase, interpretando a ou as obras que o seu profesor/a lle asigne.

8.4 Outros

O centro colabora con entidades públicas e privadas participando en eventos organizados por estes, ou os concertos pedagóxicos para colexios, entre outros, nos que o departamento de Tecla podería propoñer alumnado para a súa inclusión nestas actividades.

9. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de Piano dos graos elemental e profesional por cursos.

9.1 Curso: 1º de grao elemental

9.1.1 Obxectivos

- Adoptar unha posición adecuada do corpo con respecto ao instrumento, que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo-antebrazo-man sobre o teclado.
- Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento e saber utilízalas dentro das esixencias do nivel.
- Mostrar un grado de desenvolvemento técnico que permita abordar, sempre dentro das esixencias do nivel, os distintos estilos de escritura que son posibles nun instrumento da capacidade polifónica do piano.

9.1.2 Contidos

- Desenvolvemento da percepción interna da propia relaxación, así como dos indispensables esforzos musculares que require a execución instrumental, e procura dun equilibrio satisfactorio entre ambos factores.
- Bases dunha utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e do xogo coordinado de ambas.
- Práctica da técnica dixital dirixida a incrementar a independencia, a velocidade, a resistencia e a capacidade de diversificación dinámica partindo dos movementos das articulacións dos dedos.
- Estudo dos movementos posibles a partir das distintas articulacións do brazo (boneca, cúbado, ombro), tales como caídas, lanzamentos, desprazamentos laterais, movementos circulares e de rotación e toda a combinatoria que permiten.
- Percepción clara de que a interacción permanente deses tipos de accións constitúen a base de toda técnica pianística eficaz.
- Estudo dos principios da dixitación pianística e o seu desenvolvemento, en función da complexidade progresiva das dificultades que cumpra resolver.

- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa para a obtención dunha boa calidade de son.
- Aprendizaxe dos modos de ataque e de articulación en relación coa dinámica, a condución da frase e a densidade da textura musical.
- Desenvolvemento da capacidade de obter simultaneamente sons de distinta intensidade entre ambas mans ou entre os dedos dunha mesma man, tratando de alcanzar unha diferenciación dinámica que resulta indispensable nun instrumento polifónico como o piano.
- Iniciación ó coñecemento e práctica dos pedais.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus niveis máis básicos para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Desenvolvemento de hábitos correctos e eficaces de estudo, estimulando a concentración, o sentido da autocrítica e a disciplina no traballo.
- Selección progresiva en canto ao grao de dificultade dos exercicios, os estudos e as obras do repertorio pianístico que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto de capacidade musical e técnica do alumnado.
- Práctica de conxunto.

9.1.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.1.3.1 Criterios de avaliación

- Ler textos musicais a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumnado para se desenvolver cun certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, articulación e fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Interpretar en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.

9.1.3.2 Mínimos esixibles

O repertorio do alumnado deberá incluír, durante o curso, polo menos 9 obras/pezas de pequeno formato ou 3 de gran formato, podendo combinalas proporcionalmente.

O alumnado deberá participar como mínimo en tres audicións públicas, alomenos unha delas no auditorio.

9.1.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

- **Avaliación continua:** O profesor/a valorará de forma constante o progreso do alumnado durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo devandita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual:** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnado e audicións de aula, onde o profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumnado nestes eventos. No caso de que o alumnado

non participe nunha das audicións do trimestre organizadas polo departamento, deberá interpretar na aula co seu profesor/a o repertorio traballado durante o correspondente periodo lectivo. Como rexistro desta avaliación utilizarase a folia de calibración (Ver anexo 12.4).

9.1.3.4 Criterios de cualificación

Á hora de avaliar ao alumnado teranse en conta os seguintes aspectos:

- **Amosar dominio técnico e interpretativo do repertorio:** Valorarase a adecuación ao contido da partitura (lectura, dicitacións, articulacións, control do ritmo, timbre, pedalización se é o caso...), a interpretación reflexiva e capacidade comunicativa das obras atendendo aos diferentes estilos (creatividade, comprensión musical, memorización...). Este aspecto suporá un **60% da nota trimestral**.
- **Demostrar traballo diario e actitude positiva na clase:** Valorarase a constancia e a calidade do estudo persoal na casa, o cumprimento dos obxectivos fixados semanalmente na aula, a audición e investigación das pezas ou compositores que se están a traballar, a actitude activa e receptiva na clase, etc. Este aspecto suporá o **10% da nota trimestral**.
- **Audicións:** Este aspecto suporá o **30% da nota trimestral**.

Folia de calibración para audicións e/ou probas instrumentais:

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	

9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha

reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta ao seu departamento.

- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento á dirección do Centro previamente ao consello escolar.

9.1.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde o alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda á avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.1.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en xuño: o número de faltas que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de máis de 3 por trimestre. O alumnado terá dereito a un exame no mes de xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia na convocatoria de xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor/a poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas xustificadas e sempre co consenso de todo o departamento.

9.1.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumnado.

9.1.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo:

Métodos

- Alexander, Kowalchuk et al. Alfred's Premier Piano Course, Ed. ALF

- Bastien, J. et al. Bastien new traditions: All in one Piano course, Ed. KJOS
- Carra, M. Curso 1.º, 1.º vol., Ed. SDM
- Emonts, F. Método Europeo de piano vol. 1 con CD, Ed. Schott
- Escuela Tchokov de piano: Iniciación y Preparatorio, Ed. European music center
- Faber & Faber. Piano Adventures en español; Piano Adventures for the Older Beginner nivel 1 en inglés (a partir dos 11 anos), Ed. FPA
- Fisher & Knerr. Piano Safari Animal Adventures nivel 1 en español (de 5 a 9 anos); Piano Safari for the Older Student nivel 1 en inglés (a partir dos 10 anos), Ed. PS, LLC
- Nikolaev, A (coord.). Escuela rusa de piano vol. 1 con CD: nros. 1 a 99, Ed. Sikorski

Estudios

- Burnam, E. M. A dozen a day (Ejercicios técnicos, preparatorio), Ed. Willis Music
- Czerny, C. Los cinco dedos Op. 777: nros. 1, 2, 3, 4, 5, 7 e 8, Ed. Boileau
- Faber & Faber: Technique & Artistry Book, Level 1 e 2A, Ed. Faber

Repertorio Clásico

- Türk, D. G. Pieces for Beginners: desde a 1 á 18, Ed. Schott Student

Repertorio do século do XX e XXI

- Adair, Y. Little Dogs Tales, Ed. B&H
- Alís, R. Juguetes. Suite infantil para piano op. 108, nros. 1, 2, 3 e 5, Ed. RM-CE
- Bartók, B. Mikrokosmos vol. 1; 32 Klavierstück nros. 1 e 3, Ed. B&H
- Bastien, J. Boogie, Rock & Country level 1, Ed. KJOS
- Bastien, J. S. Walt Disney favorites for piano, Ed. KJOS
- Donkin, C. Jumping in the Mud: 10 early elementary piano solos, Ed. LeadingNote
- Emonts, F. Playing with Five Notes, Songs and Pieces for Beginners at the Piano: desde a 1 á 22, Ed. Schott
- García-Abril, A. Cuadernos de Adriana 1, Ed. Bolamar
- Garscia, Janina. Favourite Tunes op. 27; Tearsers op. 23; Winter Fun op. 25, Ed. PWM
- Gillock, W. Accent on Solos Level one, Ed. Willis Music

- Hemsy de Gainza, Violeta. Palitos chinos para la iniciación al piano, Ed. Barry
- Kabalewsky, D. Twenty-four Pieces for Children op. 39: nros. 1 ao 12; Children's Adventures op. 89: nros. 1 ao 8, Ed. Schirmer
- Kurtág, G. Játékok 1: en principio as pezas que se tocan coas palmas, cos laterais das mesmas, cos puños, etcétera, sempre a elección do profesor e segundo as capacidades do alumnado, Ed. EMB
- Mier, M. Favorite Solos Book 1, Ed. ALF
- Milne, E. Little Peppers Very Easy: Smooth and Crunchy, Slumberg song, Flâneur, Fusspot, Crackerjack e Spiral Staircase, Ed. Faber
- Norton, C. Microjazz Collection 1: Down to Business, After de Batle, Struttin', Toy Soldiers e On the Right Lines, Ed. B&H
- Tan, Chee-Hwa. A Child's Garden of Verses: The Moon, Pirate Story e My Shadow; Through The Window Pane, Ed. PS, LLC
- Wedgwood, P. Up-Grade! Piano Grades 0-1, Ed. Faber
- VV. AA. Creepy-Crawlies, Initial-Grade 1, Ed. Faber

Lectura a vista

- Berlin & Markow. Four Star, sight Reading and ear test book 1, Ed. FHM
- Fisher & Knerr. Tarjetas de lectura a primera vista y ritmo nivel 1; Sight reading & theory for the older student Level 1, Ed. PS, LLC
- Harris, P. Improve your sight-reading! Level 1, Ed. Faber
- Right@Sight Grade1, Ed. Peters
- VV. AA. Trinity Sound at Sight Book 1, Ed. TCLP

Libros de consulta:

- Wolters, Klaus. "Handbuch der Klavierliteratur zu zwei Händen" (Ed. Atlantis Musikbuch)
- Margrath, Jane: The Pianist's guide to standard teaching and performance literature (Ed. Alfred Music)
- Hinson, Maurice: Guide to the Pianist's Repertoire (Ed. Indiana University Press)
- Rattalino, Piero. Historia del piano (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. Historia de la técnica pianística (Ed. Alianza Música)
- Ferguson, Howard. La interpretación de los instrumentos de teclado del siglo XIV al XIX (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. El pedal pianístico, técnicas y uso (Ed. Pirámide)

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE
E FORMACIÓN PROFESIONAL

Conservatorio Profesional de Música de Vigo

UNIÓN EUROPEA

Fondo Social Europeo
O FSE inviste no teu futuro

CMUS **VIGO**
Conservatorio Profesional de Música

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
<http://cmusvigo.gal>

- Deschaussess, Monique. El intérprete y la música (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. El arte del piano (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. El piano: notas y vivencias (Ed. Alianza)
- Schonberg, Harold C. Los grandes pianistas (Ed. Javier Vergara)
- Dalía, Guillermo. Cómo ser feliz si eres músico o tienes uno cerca (Ed. MundiMúsica)

9.2 Curso: 2º de grao elemental

9.2.1 Obxectivos

- Adoptar unha posición adecuada do corpo con respecto ao instrumento, que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo-antebrazo-man sobre o teclado
- Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento e saber utilizalas dentro das esixencias do nivel.
- Mostrar un grao de desenvolvemento técnico que permita abordar, sempre dentro das esixencias do nivel, os distintos estilos de escritura que son posibles nun instrumento da capacidade polifónica do piano.

9.2.2 Contidos

- Desenvolvemento da percepción interna da propia relaxación, así como dos indispensables esforzos musculares que require a execución instrumental, e procura dun equilibrio satisfactorio entre ambos factores.
- Bases dunha utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e do xogo coordinado de ambas.
- Práctica da técnica dixital dirixida a incrementar a independencia, a velocidade, a resistencia e a capacidade de diversificación dinámica partindo dos movementos das articulacións dos dedos.
- Estudo dos movementos posibles a partir das distintas articulacións do brazo (boneca, cúbado, ombro), tales como caídas, lanzamentos, desprazamentos laterais, movementos circulares e de rotación e toda a combinatoria que permiten.
- Percepción clara de que a interacción permanente deses tipos de accións constitúen a base de toda técnica pianística eficaz.
- Estudo dos principios da dicitación pianística e o seu desenvolvemento, en función da complexidade progresiva das dificultades que cumpra resolver.
- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa para a obtención dunha boa calidade de son.
- Aprendizaxe dos modos de ataque e de articulación en relación coa dinámica, a condución da frase e a densidade da textura musical.

- Desenvolvemento da capacidade de obter simultaneamente sons de distinta intensidade entre ambas mans ou entre os dedos dunha mesma man, tratando de alcanzar unha diferenciación dinámica que resulta indispensable nun instrumento polifónico como o piano.
- Coñecemento e práctica dos pedais.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus niveis básicos para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Desenvolvemento de hábitos correctos e eficaces de estudo, estimulando a concentración, o sentido da autocrítica e a disciplina no traballo.
- Selección progresiva en canto ao grao de dificultade dos exercicios, os estudos e as obras do repertorio pianístico que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto de capacidade musical e técnica do alumnado.
- Práctica de conxunto.

9.2.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.2.3.1 Criterios de avaliación

- Ler textos musicais a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumnado para se desenvolver cun certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, articulación e fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avalia-

ción pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.

- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Interpretar en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.
- Actuar como membro dun grupo e manifestar a capacidade de tocar ou cantar, ao mesmo tempo que escoita e se adapta ao resto dos instrumentos ou das voces. Este criterio de avaliación presta atención á capacidade do alumnado para adaptar a súa precisión rítmica, dinámica, etc, á dos seus compañeiros ou compañeiras nun traballo común.

9.2.3.2 Mínimos esixibles

O repertorio do alumnado deberá incluír, durante o curso, polo menos 9 obras/pezas de pequeno formato ou 3 de gran formato, podendo combinalas proporcionalmente.

O alumnado deberá participar como mínimo en tres audicións públicas, alomenos unha delas no auditorio.

9.2.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

- **Avaliación continua:** O profesor/a valorará de forma constante o progreso do alumnado durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo devandita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual:** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnado e audicións de aula, onde o profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumnado nestes eventos. No caso de que o alumnado non participe nunha das audicións do trimestre organizadas polo de-

partamento, deberá interpretar na aula co seu profesor/a o repertorio traballado durante o correspondente periodo lectivo. Como rexistro desta avaliación utilizarase a folia de calibración (Ver anexo 12.4).

9.2.3.4 Criterios de cualificación

Á hora de avaliar ao alumnado teranse en conta os seguintes aspectos:

- **Amosar dominio técnico e interpretativo do repertorio:** Valorarase a adecuación ao contido da partitura (lectura, dicitacións, articulacións, control do ritmo, timbre, pedalización se é o caso...), a interpretación reflexiva e capacidade comunicativa das obras atendendo aos diferentes estilos (creatividade, comprensión musical, memorización...). Este aspecto suporá un **60% da nota trimestral**.
- **Demostrar traballo diario e actitude positiva na clase:** Valorarase a constancia e a calidade do estudo persoal na casa, o cumprimento dos obxectivos fixados semanalmente na aula, a audición e investigación das pezas ou compositores que se están a traballar, a actitude activa e receptiva na clase, etc. Este aspecto suporá o **10% da nota trimestral**.
- **Audicións:** Este aspecto suporá o **30% da nota trimestral**.

Folia de calibración para audicións e/ou probas instrumentais:

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	

9.2.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha

reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

9.2.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.2.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en xuño: o número de faltas que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de máis de 3 por trimestre. O alumnado terá dereito a un exame no mes de xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia na convocatoria de xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor/a poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas xustificadas e sempre co consenso de todo o departamento.

9.2.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno/a.

9.2.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

- Edna Mae Burman. Unha ducia ao día (libro I)
- Burgmüller. Estudos nº 1, 2
- Gurlitt. 35 Estudos Op. 130; Sonatinas Op. 214

- Czerny. Os cinco dedos Op. 777: nº 6, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17,
- 18. Estudos Op. 599, Estudos Op. 746, 110 Progressive
- Exercises Op. 453.
- Duvernoy. Estudos op. 176
- F. Emonts. Método Europeo II
- Violeta Hemsy de Gainza. Vol II a; II b; III
- M. Carra. Método curso 1º, 2º volume
- Mozart. Pezas para piano (Mozart Piano pieces)
- Köhler. 12 Estudos Op. 151
- Kabalewsky. Op. 39: 13-20; e Op. 89
- B. Bartok. Mikrokosmos II (ata nº 55); e “32 Klavierstück” nº 2, 5
- Z. Nömar. Cantos de España: O gato e o ratón; Bartolo tiña unha
flauta; Tres folliñas, nai; A min gústame o branco; Se a neve
- escorrega; Os catro muleros
- Tchokov-Gemiu. El Piano 2º
- García-Abril. Cadernos de Adriana II, III
- Método Bastien
- Janina Garscia. Favourite tunes op. 27; Tearsers op. 23; Winter fun op.
25; Miniaturas op. 5
- Mel Bonis. Esceas infantís op.92.
- Ivonne Adair. Os pequenos contos de cancións.

Libros de consulta:

- Wolters, Klaus. “Handbuch der Klavierliteratur zu zwei Händen” (Ed. Atlantis Musikbuch)
- Margrath, Jane: The Pianist's guide to standard teaching and performance literature (Ed. Alfred Music)
- Hinson, Maurice: Guide to the Pianist's Repertoire (Ed. Indiana University Press)
- Rattalino, Piero. Historia del piano (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. Historia de la técnica pianística (Ed. Alianza Música)
- Ferguson, Howard. La interpretación de los instrumentos de teclado del siglo XIV al XIX (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. El pedal pianístico, técnicas y uso (Ed. Pirámide)

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE
E FORMACIÓN PROFESIONAL

Conservatorio Profesional de Música de Vigo

UNIÓN EUROPEA

Fondo Social Europeo
O FSE inviste no teu futuro

CMUS **VIGO**
Conservatorio Profesional de Música

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
<http://cmusvigo.gal>

- Deschaussess, Monique. El intérprete y la música (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. El arte del piano (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. El piano: notas y vivencias (Ed. Alianza)
- Schonberg, Harold C. Los grandes pianistas (Ed. Javier Vergara)
- Dalía, Guillermo. Cómo ser feliz si eres músico o tienes uno cerca (Ed. MundiMúsica)

9.3 Curso: 3º de grao elemental

9.3.1 Obxectivos

- Adoptar unha posición adecuada do corpo con respecto ao instrumento, que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo-antebrazo-man sobre o teclado.
- Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento e saber utilizalas dentro das esixencias do nivel.
- Coñecer as diferentes épocas que abarca a literatura pianística ao longo da súa historia e das esixencias que suscita unha interpretación estilísticamente correcta.
- Mostrar un grado de desenvolvemento técnico que permita abordar, sempre dentro das esixencias do nivel, os distintos estilos de escritura que son posibles nun instrumento da capacidade polifónica do piano.
- Interpretar un repertorio de obras representativas das diferentes épocas e estilos dunha dificultade adecuada ao nivel.

9.3.2 Contidos

- Desenvolvemento da percepción interna da propia relaxación, así como dos indispensables esforzos musculares que require a execución instrumental, e procura dun equilibrio satisfactorio entre ambos factores.
- Bases dunha utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e do xogo coordinado de ambas.
- Práctica da técnica dixital dirixida a incrementar a independencia, a velocidade, a resistencia e a capacidade de diversificación dinámica partindo dos movementos das articulacións dos dedos.
- Estudo dos movementos posibles a partir das distintas articulacións do brazo (boneca, cúbado, ombro), tales como caídas, lanzamentos, desprazamentos laterais, movementos circulares e de rotación e toda a combinatoria que permiten.
- Percepción clara de que a interacción permanente deses tipos de accións constitúen a base de toda técnica pianística eficaz.
- Estudo dos principios da dicitación pianística e o seu desenvolvemento, en función da complexidade progresiva das dificultades que cumpra resolver.

- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa para a obtención dunha boa calidade de son.
- Aprendizaxe dos modos de ataque e de articulación en relación coa dinámica, a condución da frase e a densidade da textura musical.
- Desenvolvemento da capacidade de obter simultaneamente sons de distinta intensidade entre ambas mans ou entre os dedos dunha mesma man, tratando de alcanzar unha diferenciación dinámica que resulta indispensable nun instrumento polifónico como o piano, xa se trate da relación entre melodía e acompañamento, ou xa de formas contrapuntísticas de maior ou menos complexidade.
- Coñecemento e práctica dos pedais.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus niveis (motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc), para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Desenvolvemento de hábitos correctos e eficaces de estudo, estimulando a concentración, o sentido da autocrítica e a disciplina no traballo.
- Selección progresiva en canto ao grao de dificultade dos exercicios, os estudos e as obras do repertorio pianístico que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto de capacidade musical e técnica do alumnado.
- Práctica de conxunto.

9.3.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.3.3.1 Criterios de avaliación

- Ler textos musicais a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumnado para se desenvolver cun certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, articulación e fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Describir logo dunha audición os trazos característicos das obras escoitadas. Con este criterio, preténdese avaliar a capacidade para percibir e relacionar cos coñecementos adquiridos os aspectos esenciais de obras que o alumnado poida entender segundo o seu nivel de desenvolvemento cognitivo e afectivo, aínda que non as interprete por seren novas para el ou por resultaren aínda inabordables pola súa dificultade técnica.
- Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Interpretar en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.
- Actuar como membro dun grupo e manifestar a capacidade de tocar ou cantar, ao mesmo tempo que escoita e se adapta ao resto dos instrumentos ou das voces. Este criterio de avaliación presta atención á capacidade do alumnado para adaptar a súa precisión rítmica, dinámica, etc, á dos seus compañeiros ou compañeiras nun traballo común.

9.3.3.2 Mínimos esixibles

O alumnado deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumnado traballe

en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

O alumnado deberá participar como mínimo en tres audicións públicas, alomenos unha delas no auditorio.

9.3.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

- **Avaliación continua:** O profesor/a valorará de forma constante o progreso do alumnado durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo devandita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual:** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnado e audicións de aula, onde o profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumnado nestes eventos. No caso de que o alumnado non participe nunha das audicións do trimestre organizadas polo departamento, deberá interpretar na aula co seu profesor/a o repertorio traballado durante o correspondente periodo lectivo. Como rexistro desta avaliación utilizarase a folla de calibración (Ver anexo 12.4).

9.3.3.4 Criterios de cualificación

Á hora de avaliar ao alumnado teranse en conta os seguintes aspectos:

- **Amosar dominio técnico e interpretativo do repertorio:** Valorarase a adecuación ao contido da partitura (lectura, dixitacións, articulacións, control do ritmo, timbre, pedalización se é o caso...), a interpretación reflexiva e capacidade comunicativa das obras atendendo aos diferentes estilos (creatividade, comprensión musical, memorización...). Este aspecto suporá un **60% da nota trimestral**.
- **Demostrar traballo diario e actitude positiva na clase:** Valorarase a constancia e a calidade do estudo persoal na casa, o cumprimento dos obxectivos fixados semanalmente na aula, a audición e investigación das pezas ou compositores que se están a traballar, a actitude activa e receptiva na clase, etc. Este aspecto suporá o **10% da nota trimestral**.
- **Audicións:** Este aspecto suporá o **30% da nota trimestral**.

Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais:

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	

9.3.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

9.3.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.3.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en xuño: O número de faltas que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumno/a terá dereito a un exame no mes de xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas xustificadas e sempre co consenso de todo o departamento.

9.3.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumnado.

9.3.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

Estudos

- Edna Mae Burman. Unha ducia ao día (libros II e III)
- Burgmüller, F. Estudos Op. 100 nº 3, 5, 6, 7, 9, 12, 15, 16 e 18
- Czern, C. Os cinco dedos Op. 777: nros. 19, 20, 21, 22, 23 e 24; Estudos Op. 599, Estudos Op. 746, 110 Progressive Exercises Op. 453.
- Köhler. 12 Estudos Op. 151
- Gurlitt. 35 Estudos Op. 130
- M. Carra. Método curso 2º
- Lemoine, H. Estudos op. 37
- Bertini. Estudos op. 100
- Duvernoy. Estudos op. 176

Barroco

- J. S. Bach. Pequenos preludios: DoM BWV. 939, Dom BWV. 999,
- DoM BWV. 924
- Álbum Ana Magdalena. Menuet en SolM BWV 116, Menuet en
- Dom BWV 121, Marche mi b M BWV. 127

Clasicismo

- Clementi. Sonatinas 1, 3
- Beethoven, L. V. Sonatina en Sol M Anh.5
- Benda, G. 34 Sonatinas
- Mozart. Pezas Kv. 15 (2 ó 3 segundo a dificultade) e Menuet K.6 ó K.7
- Ignaz Pleyel. Six Sonatinas

- Schubert. Ländler D.366 nº 1, 8, 5, 15

Romanticismo, Nacionalismo

- Theodor Kirchner. Neue Kinderszenen Op. 55
- Schumann. Álbum da Mocidade nº 1, 2, 3, 4, 5, 8, 10, 12
- Tchaikowsky. Álbum de a Mocidade nº 5
- E. Granados. "Contos da mocidade" nº 6
- Gurlitt. Sonatinas Op. 214, Albumleaves for the Young Op. 101

Moderno

- B. Bartok. Mikrokosmos II (desde nº 56); Mikrokosmos III (ata nº 75) "32 Klavierstück" nº 8, 9, 10, 13, 20. For Children.
- Z. Nõmar. Cantos de España: A tarara; O patio da miña casa; Ocence-rru da vaca; Romance anónimo
- Álbum de Colien. Muntanyí (Joseph M. Mestres Quadreny), Melodía Mozárabe (Joseph Adoitar)
- Janina Garscia. Favourite tunes op.27.
- Janina Garscia. Tearsers op.23.
- Janina Garscia. Miniaturas op.5.
- Mel Bonis. Esceas infantís op.92.

Libros de consulta:

- Wolters, Klaus. "Handbuch der Klavierliteratur zu zwei Händen" (Ed. Atlantis Musikbuch)
- Margrath, Jane: The Pianist's guide to standard teaching and performance literature (Ed. Alfred Music)
- Hinson, Maurice: Guide to the Pianist's Repertoire (Ed. Indiana University Press)
- Rattalino, Piero. Historia del piano (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. Historia de la técnica pianística (Ed. Alianza Música)
- Ferguson, Howard. La interpretación de los instrumentos de teclado del siglo XIV al XIX (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. El pedal pianístico, técnicas y uso (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. El intérprete y la música (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. El arte del piano (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. El piano: notas y vivencias (Ed. Alianza)

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE
E FORMACIÓN PROFESIONAL

Conservatorio Profesional de Música de Vigo

UNIÓN EUROPEA

Fondo Social Europeo
O FSE inviste no teu futuro

CMUS **VIGO**
Conservatorio Profesional de Música

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
<http://cmusvigo.gal>

- Schonberg, Harold C. Los grandes pianistas (Ed. Javier Vergara)
- Dalia, Guillermo. Cómo ser feliz si eres músico o tienes uno cerca (Ed. MundiMúsica)

9.4 Curso: 4º de grao elemental

9.4.1 Obxectivos

- Adoptar unha posición adecuada do corpo con respecto ao instrumento, que posibilite e favoreza a acción do conxunto brazo-antebrazo-man sobre o teclado.
- Coñecer as características e posibilidades sonoras do instrumento e saber utilizalas dentro das esixencias do nivel.
- Coñecer as diferentes épocas que abarca a literatura pianística ao longo da súa historia e das esixencias que suscita unha interpretación estilísticamente correcta.
- Mostrar un grado de desenvolvemento técnico que permita abordar, sempre dentro das esixencias do nivel, os distintos estilos de escritura que son posibles nun instrumento da capacidade polifónica do piano.
- Interpretar un repertorio de obras representativas das diferentes épocas e estilos dunha dificultade adecuada ao nivel.

9.4.2 Contidos

- Desenvolvemento da percepción interna da propia relaxación, así como dos indispensables esforzos musculares que require a execución instrumental, e procura dun equilibrio satisfactorio entre ambos factores.
- Bases dunha utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da habilidade de cada man e do xogo coordinado de ambas.
- Práctica da técnica dixital dirixida a incrementar a independencia, a velocidade, a resistencia e a capacidade de diversificación dinámica partindo dos movementos das articulacións dos dedos.
- Estudo dos movementos posibles a partir das distintas articulacións do brazo (boneca, cúbado, ombro), tales como caídas, lanzamentos, desprazamentos laterais, movementos circulares e de rotación e toda a combinatoria que permiten.
- Percepción clara de que a interacción permanente deses tipos de accións constitúen a base de toda técnica pianística eficaz.
- Estudo dos principios da dicitación pianística e o seu desenvolvemento, en función da complexidade progresiva das dificultades que cumpra resolver.

- Desenvolvemento da sensibilidade auditiva como premisa para a obtención dunha boa calidade de son.
- Aprendizaxe dos modos de ataque e de articulación en relación coa dinámica, a conducción da frase e a densidade da textura musical.
- Desenvolvemento da capacidade de obter simultaneamente sons de distinta intensidade entre ambas mans ou entre os dedos dunha mesma man, tratando de alcanzar unha diferenciación dinámica que resulta indispensable nun instrumento polifónico como o piano, xa se trate da relación entre melodía e acompañamento, ou xa de formas contrapuntísticas de maior ou menos complexidade.
- Coñecemento e práctica dos pedais.
- Iniciación á comprensión das estruturas musicais nos seus niveis (motivos, temas, períodos, frases, seccións, etc), para chegar a unha interpretación consciente e non simplemente intuitiva.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Desenvolvemento de hábitos correctos e eficaces de estudo, estimulando a concentración, o sentido da autocrítica e a disciplina no traballo.
- Selección progresiva en canto ao grao de dificultade dos exercicios, os estudos e as obras do repertorio pianístico que se consideren útiles para o desenvolvemento conxunto de capacidade musical e técnica do alumnado.
- Práctica de conxunto.

9.4.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.4.3.1 Criterios de avaliación

- Ler textos musicais a primeira vista con fluidez e comprensión. Este criterio de avaliación pretende constatar a capacidade do alumnado para se desenvolver cun certo grao de autonomía na lectura dun texto.
- Memorizar e interpretar textos musicais empregando a medida, articulación e fraseo adecuados ao seu contido. Este criterio de avaliación pretende comprobar, a través da memoria, a correcta aplicación dos coñecementos teórico-prácticos da linguaxe musical.
- Interpretar obras de acordo cos criterios do estilo correspondente. Este criterio de avaliación pretende comprobar a capacidade do alumnado para empregar o tempo, a articulación e a dinámica como elementos básicos da interpretación.
- Describir logo dunha audición os trazos característicos das obras escoitadas. Con este criterio, preténdese avaliar a capacidade para percibir e relacionar cos coñecementos adquiridos os aspectos esenciais de obras que o alumnado poida entender segundo o seu nivel de desenvolvemento cognitivo e afectivo, aínda que non as interprete por seren novas para el ou por resultaren aínda inabordables pola súa dificultade técnica.
- Mostrar nos estudos e nas obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual. Este criterio de avaliación pretende verificar se o alumnado é capaz de aplicar no seu estudo as indicacións do profesorado e, con elas, desenvolver unha autonomía progresiva de traballo que lle permita valorar correctamente o seu rendemento.
- Interpretar en público, como solista e de memoria, obras representativas do seu nivel no instrumento, con seguridade e control da situación. Este criterio de avaliación trata de comprobar a capacidade de memoria e autocontrol, e o dominio da obra estudada. Así mesmo, pretende estimular o interese polo estudo e fomentar as capacidades de equilibrio persoal que lle permitan enfrontarse con naturalidade ante un público.
- Actuar como membro dun grupo e manifestar a capacidade de tocar ou cantar, ao mesmo tempo que escoita e se adapta ao resto dos instrumentos ou das voces. Este criterio de avaliación presta atención á capacidade do alumnado para adaptar a súa precisión rítmica, dinámica, etc, á dos seus compañeiros ou compañeiras nun traballo común.

9.4.3.2 Mínimos esixibles

O alumno/a deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumno/a traballe

en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

O alumnado deberá participar como mínimo en tres audicións públicas, alomenos unha delas no auditorio.

9.4.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

- **Avaliación continua:** O profesor/a valorará de forma constante o progreso do alumnado durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo devandita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual:** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnado e audicións de aula, onde o profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumnado nestes eventos. No caso de que o alumnado non participe nunha das audicións do trimestre organizadas polo departamento, deberá interpretar na aula co seu profesor/a o repertorio traballado durante o correspondente periodo lectivo. Como rexistro desta avaliación utilizarase a folla de calibración (Ver anexo 12.4).

9.4.3.4 Criterios de cualificación

Á hora de avaliar ao alumnado teranse en conta os seguintes aspectos:

- **Amosar dominio técnico e interpretativo do repertorio:** Valorarase a adecuación ao contido da partitura (lectura, dixitacións, articulacións, control do ritmo, timbre, pedalización se é o caso...), a interpretación reflexiva e capacidade comunicativa das obras atendendo aos diferentes estilos (creatividade, comprensión musical, memorización...). Este aspecto suporá un **60% da nota trimestral**.
- **Demostrar traballo diario e actitude positiva na clase:** Valorarase a constancia e a calidade do estudo persoal na casa, o cumprimento dos obxectivos fixados semanalmente na aula, a audición e investigación das pezas ou compositores que se están a traballar, a actitude activa e receptiva na clase, etc. Este aspecto suporá o **10% da nota trimestral**.
- **Audicións:** Este aspecto suporá o **30% da nota trimestral**.

Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais:

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	

9.4.3.5 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

9.4.4 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.4.4.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en xuño: O número de faltas que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumno/a terá dereito a un exame no mes de xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas xustificadas e sempre co consenso de todo o departamento.

9.4.4.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa programación do curso no que se atope o alumno/a.

9.4.5 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

Estudos

- Brahms. Exercicio nº 7 dos "51 exercicios para piano"
- Burgmüller, F. Estudos Op. 100 nº 10, 11, 13, 14, 17, 20, 21, 22, 23, 24
- Cramer. Estudo nº 1
- Czerny, C. Estudos Op. 636
- M. Carra. Método curso 3º
- Lemoine, H. Estudos op.37
- Bertini. Estudos op. 100
- Kirchner, T. 100 Kleine Studien Op. 71, Vol. I
- Heller, S. 25 Etudes Op. 47

Barroco

- J. S. Bach. Pequenos preludios: DoM BWV. 933, Dom BWV. 934, Rem BWV. 935, Mim BWV. 938, Mim BWV. 941, Lam BWV. 942, FaM BWV. 927, Rem BWV. 926, Rem BWV. 940; Álbum
- Ana Magdalena: Polonesa BWV. 123, e Invencións a 2 voces nº 1 e 8

Clasicismo

- Diabelli. Sonatinas Op. 151 nº 1, 2
- Benda, G. 34 Sonatinas
- Beethoven. Sonatina nº 6
- Ignaz Pleyel. Six Sonatinas

- Clementi. Sonatinas Op. 36 nº 2, 3, 4, 6
- Kuhlau. Sonatinas Op. 20 nº 1; Op. 88 nº 1, 2
- Haydn. Sonatas Hob. XVI/II - nº 5; XVI/4; XVI/8, Sonatinas Hob. XI/35 na M; Hob. XI/75 en a M
- Dussek. Sonatina Op.20 nº 1

Romanticismo, Nacionalismo:

- Schumann. Álbum de Mocidade nº 10, 11, 12, 14, 28, 35. Escenas de nenos nº 1
- Theodor Kirchner. Neue Kinderszenen Op. 55
- Tchaikowsky. Álbum de a Mocidade nº 1, 8, 16
- S. Heller. Album for the Young Op. 138; Preludios Op. 119
- Mendelssohn. Romanza sen palabras Op. 30 nº 6
- E. Granados. Ciclo “Contos da mocidade”: “Conto vello”, “Vindo da fonte”, “Dedicatoria”, “A pantasma”
- Gurlitt. Albumleaves for the Young Op. 101
- E. Grieg. Liric Pieces Op. 12

Moderno:

- B. Bartok. Mikrokosmos III (desde nº 76) e “32 Klavierstück” nº 19, 23, 24, 31.
- Edward Elgar. Sonatina for Piano.
- B. Bartok. For children. 10 piezas fáciles.
- Álbum de Colien. Janeira (Jorge Peixinho), Pins (Albert Sardá)
- Casella. 11 piezas infantiles
- Prokofiev. 20 piezas fáciles op. 65
- Stravinsky. Los cinco dedos
- Shostakovich. 6 piezas infantiles
- Ch. Corea. Children´s songs

Libros de consulta:

- Wolters, Klaus. “Handbuch der Klavierliteratur zu zwei Händen” (Ed. Atlantis Musikbuch)
- Margrath, Jane: The Pianist's guide to standard teaching and performance literature (Ed. Alfred Music)

- Hinson, Maurice: Guide to the Pianist's Repertoire (Ed. Indiana University Press)
- Rattalino, Piero. Historia del piano (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. Historia de la técnica pianística (Ed. Alianza Música)
- Ferguson, Howard. La interpretación de los instrumentos de teclado del siglo XIV al XIX (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. El pedal pianístico, técnicas y uso (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. El intérprete y la música (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. El arte del piano (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. El piano: notas y vivencias (Ed. Alianza)
- Schonberg, Harold C. Los grandes pianistas (Ed. Javier Vergara)
- Dalia, Guillermo. Cómo ser feliz si eres músico o tienes uno cerca (Ed. MundiMúsica)

9.5 Curso: 1º de grao profesional

9.5.1 Obxectivos

Desenvolveranse no alumnado as seguintes capacidades:

- Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Desenvolver a técnica de interpretación de diferentes planos sonoros ou entramado polifónico de dúas ou tres voces (especialmente no repertorio barroco).
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar por sí mesmo os diversos problemas de execución que poidan presentarse relativos a dixitación, pedalización, fraseo, dinámica.
- Dominar progresivamente a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de dificultade adecuada a este nivel.

9.5.2 Contidos

- Estudo en profundidade da dixitación e a súa problemática.
- Desenvolvemento e perfeccionamento de toda a gama de modos de ataque.
- A utilización progresivamente maior do peso do brazo como principal fonte de forza e de control da sonoridade.
- A dinámica, a precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refiren e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes.
- A utilización dos pedais e a potenciación que experimentaron os seus recursos na evolución da escritura pianística.
- O fraseo e a súa adecuación aos diferentes estilos; ligado a iso, o desenvolvemento da cantabilidade no piano.

- Iniciación á interpretación da música contemporánea e ao coñecemento das súas grafías e efectos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Desenvolvemento de acompañamentos. Improvisación melódica sobre unha base armónica.
- Análise das obras que se interpretan como base para unha memorización consciente e segura do texto, non meramente mecánica e intuitiva.
- Audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas versións.
- Participación en audicións públicas interpretando obras de diferentes estilos.

9.5.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.5.3.1 Criterios de avaliación

- Utilizar o esforzo muscular, a respiración e relaxación adecuados ás esixencias da execución pianística. Con este criterio preténdese avaliar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a execución pianística e o grao de relaxación necesaria para evitar tensións que conduzan a unha perda de control na execución.
- Demostrar o dominio na execución de estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio avalía a capacidade de relacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.

- Demostrar sensibilidade auditiva no uso das posibilidades sonoras do piano. Mediante este criterio preténdese avaliar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio. Con este criterio preténdese avaliar a autonomía do alumnado e a súa competencia para emprender o estudo individualizado e a resolución dos problemas que se lle susciten no estudo.
- Demostrar solvencia na lectura a primeira vista e capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento. Este criterio avalía a competencia progresiva que adquira o alumnado na lectura a primeira vista así como a súa desenvoltura para abordar a improvisación no instrumento aplicando os coñecementos adquiridos.
- Interpretar obras das distintas épocas e estilos. Trátase de avaliar o coñecemento que o alumnado posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grao de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.
- Interpretar de memoria obras do repertorio solista de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumnado posúe das obras, así como a capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Este criterio avalía o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumnado alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade autocrítica.
- Presentar en público un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese avaliar a capacidade de autocontrol e grao de madureza da súa personalidade artística.

9.5.3.2 Mínimos esixibles

O alumno/a deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumno/a traballe en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

O alumnado deberá participar como mínimo en tres audicións públicas, alomenos unha delas no auditorio.

9.5.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

- **Avaliación continua:** O profesor/a valorará de forma constante o progreso do alumnado durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo devandita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual:** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnado e audicións de aula, onde o profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumnado nestes eventos. No caso de que o alumnado non participe nunha das audicións do trimestre organizadas polo departamento, deberá interpretar na aula co seu profesor/a o repertorio traballado durante o correspondente periodo lectivo. Como rexistro desta avaliación utilizarase a folia de calibración (Ver anexo 12.4).

9.5.3.4 Criterios de cualificación

Á hora de avaliar ao alumnado teranse en conta os seguintes aspectos:

- **Amosar dominio técnico e interpretativo do repertorio:** Valorarase a adecuación ao contido da partitura (lectura, dicitacións, articulacións, control do ritmo, timbre, pedalización se é o caso...), a interpretación reflexiva e capacidade comunicativa das obras atendendo aos diferentes estilos (creatividade, comprensión musical, memorización...). Este aspecto suporá un **60% da nota trimestral**.
- **Demostrar traballo diario e actitude positiva na clase:** Valorarase a constancia e a calidade do estudo persoal na casa, o cumprimento dos obxectivos fixados semanalmente na aula, a audición e investigación das pezas ou compositores que se están a traballar, a actitude activa e receptiva na clase, etc. Este aspecto suporá o **10% da nota trimestral**.
- **Audicións:** Este aspecto suporá o **30% da nota trimestral**.

Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais:

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	

9.5.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

9.5.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.5.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en xuño: O número de faltas que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumno/a terá dereito a un exame no mes de xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor/a poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas xustificadas e sempre co consenso de todo o departamento.

9.5.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor/a o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno/a.

9.5.6 Recursos didácticos

Repertorio Orientativo

Estudos:

- Edna Mae Burman. Unha ducia ao día (libro IV)
- Heller: Estudos Op. 46, Op. 47, Op. 45
- J. B. Cramer. Etudes mélodiques Op. 107, Etudes en 4 Cahiers
- Godard. Etudes enfantines op.149.
- Moszkowski. Pequenos estudos Op. 91
- Pozzoli. Estudos de movemento rápido
- Burgmüller. Op. 105; Op. 109
- Czerny. Op. 299, Op. 636
- Jensen. Op. 32
- Kirchner, Theodor. 100 Kleine Studien Op. 71, Vol II
- Lemoine. Estudos Op. 37
- Bertini. Estudos Op. 100

Barroco:

- Bach: Invencións a 2 voces

Clasicismo:

- Haydn. Sonatas Hob. XVI nº 8 en sol M; G1 en sol M; nº 7 en do M; nº 9 en fa M; nº 1 en do M; nº 3 en do M; nº 10 en do M; nº 2 en sib M
- Mozart. Sonatinas Vienesas; “Marcha fúnebre del señor Maestro Contrapunto” en do m Kv. 453
- Beethoven. Bagatelas Op. 33 nº 3; Op. 119 nº 3, 4
- Clementi. Sonatinas Op. 36

Romanticismo, Nacionalismo:

- C. M. V. Weber. 10 Danzas Alemanas Op. 4
- Heller. Album Fort he Young Op. 138
- Schubert. 20 Menuette D41; Scherzo D593 en sib M; Valses Op. 9; Op. 18; Op. 33; 12 Deutsche Vieneses D128; Menuette D334/35 en la M y en mi M; Menuetto D600 en do# m; Danza Alemana D722 en solb M
- Schumann. Escenas infantiles Op. 15 nº 1; Álbum de la juventud Op. 68 nº 26, 24, 21, 15, 12, 22; Sonata infantil Op. 118 nº 1 (1ª y última pieza); Op. 118 nº 3 (última pieza); Hojas de Álbum Op. 124 nº 6
- E. Grieg. Liric Pieces Op. 12, Op. 38 No. 7

Moderno:

- Guridi. Danzas Vellas (unha delas)
- Granados. Escenas Románticas nº 2; Danzas Españolas números 2, 4, 10
- Albéniz. Rumores de a Caleta; (Suite España:) Malagueña, Serenata, Capricho Catalán
- Bartok.: Mikrokosmos nº 97, 99, 100, 104, 112, 118.
- Shostakovich. Preludios Op. 34, nº 1, 4, 7, 16, 21
- Pai Donostia. Preludios nº 1, 6, 7, 9, 10, 14, 19, 20, 21
- Mc. Dowell. Woodland Sketches Op. 51 (un deles)/deles;; Sexa Pieces Op. 55, nº 2, 4, 5, 7; Fire side Irlls Op. 61 nº 1, 6; New England Idyls Op. 62, nº 1,
- Ch. Corea. Children´s songs.
- Janina Garscia. Sketches op.56.
- Ivonne Adair. Tres preludios para a man esquerda.

Libros de consulta:

- Wolters, Klaus. "Handbuch der Klavierliteratur zu zwei Händen" (Ed. Atlantis Musikbuch)
- Margrath, Jane: The Pianist's guide to standard teaching and performance literature (Ed. Alfred Music)
- Hinson, Maurice: Guide to the Pianist's Repertoire (Ed. Indiana University Press)
- Rattalino, Piero. Historia del piano (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. Historia de la técnica pianística (Ed. Alianza Música)

- Ferguson, Howard. La interpretación de los instrumentos de teclado del siglo XIV al XIX (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. El pedal pianístico, técnicas y uso (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. El intérprete y la música (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. El arte del piano (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. El piano: notas y vivencias (Ed. Alianza)
- Schonberg, Harold C. Los grandes pianistas (Ed. Javier Vergara)
- Dalía, Guillermo. Cómo se feliz si eres músico o tienes uno cerca (Ed. MundiMúsica)

9.6 Curso: 2º de grao profesional

9.6.1 Obxectivos

- Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Perfeccionar a técnica de interpretación de diferentes planos sonoros e de entramado polifónico de dúas ou tres voces.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar por sí mesmo os diversos problemas de execución que poidan presentarse relativos a dixitación, pedalización, fraseo, dinámica.
- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de dificultade adecuada a este nivel.

9.6.2 Contidos

- Estudo en profundidade da dixitación e a súa problemática.
- Desenvolvemento e perfeccionamento de toda a gama de modos de ataque.
- A utilización progresivamente maior do peso do brazo como principal fonte de forza e de control da sonoridade.
- A dinámica, a precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refiren e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes.
- A utilización dos pedais e a potenciación que experimentaron os seus recursos na evolución da escritura pianística.
- Fraseo e a súa adecuación aos diferentes estilos; ligado a iso, o desenvolvemento da cantabilidade no piano.
- Iniciación á interpretación da música contemporánea e ao coñecemento das súas grafías e efectos.

- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Desenvolvemento de acompañamentos. Improvisación melódica sobre unha base armónica.
- Audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas versións.
- Análise das obras que se interpretan como base para unha memorización consciente e segura do texto, non meramente mecánica e intuitiva.
- Participación en audicións públicas interpretando obras de diferentes estilos.

9.6.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.6.3.1 Criterios de avaliación

- Utilizar o esforzo muscular, a respiración e relaxación adecuados ás esixencias da execución pianística. Con este criterio preténdese avaliar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a execución pianística e o grao de relaxación necesaria para evitar tensións que conduzan a unha perda de control na execución.
- Demostrar o dominio na execución de estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio avalía a capacidade de relacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.
- Demostrar sensibilidade auditiva no uso das posibilidades sonoras do piano. Mediante este criterio preténdese avaliar o coñecemento

das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.

- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio. Con este criterio preténdese avaliar a autonomía do alumnado e a súa competencia para emprender o estudo individualizado e a resolución dos problemas que se lle susciten no estudo.
- Demostrar solvencia na lectura a primeira vista e capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento. Este criterio avalía a competencia progresiva que adquire o alumnado na lectura a primeira vista así como a súa desenvolvemento para abordar a improvisación no instrumento aplicando os coñecementos adquiridos.
- Interpretar obras das distintas épocas e estilos. Trátase de avaliar o coñecemento que o alumnado posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grao de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.
- Interpretar de memoria obras do repertorio solista de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumnado posúe das obras, así como a capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Este criterio avalía o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumnado alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade autocrítica.
- Presentar en público un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese avaliar a capacidade de autocontrol e grao de madurez da súa personalidade artística.

9.6.3.2 Mínimos esixibles

O alumno/a deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumno/a traballe en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

Proba de nivel: Os alumnos/as deste curso deberán interpretar en audición de aula no último trimestre, unha selección de tres obras de diferentes estilos programadas durante o curso (unha, polo menos de memoria), co fin de avaliar a calidade do traballo realizado e as súas aptitudes de face a afrontar o curso seguinte.

O alumnado deberá participar como mínimo en tres audicións públicas, alomenos unha delas no auditorio.

9.6.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

- **Avaliación continua:** O profesor/a valorará de forma constante o progreso do alumnado durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo devandita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual:** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnado e audicións de aula, onde o profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumnado nestes eventos. No caso de que o alumnado non participe nunha das audicións do trimestre organizadas polo departamento, deberá interpretar na aula co seu profesor/a o repertorio traballado durante o correspondente periodo lectivo. Como rexistro desta avaliación utilizarase a folia de calibración (Ver anexo 12.4).

9.6.3.4 Criterios de cualificación

Á hora de avaliar ao alumnado teranse en conta os seguintes aspectos:

- **Amosar dominio técnico e interpretativo do repertorio:** Valorarase a adecuación ao contido da partitura (lectura, dicitacións, articulacións, control do ritmo, timbre, pedalización se é o caso...), a interpretación reflexiva e capacidade comunicativa das obras atendendo aos diferentes estilos (creatividade, comprensión musical, memorización...). Este aspecto suporá un **60% da nota trimestral**.
- **Demostrar traballo diario e actitude positiva na clase:** Valorarase a constancia e a calidade do estudo persoal na casa, o cumprimento dos obxectivos fixados semanalmente na aula, a audición e investigación das pezas ou compositores que se están a traballar, a actitude activa e receptiva na clase, etc. Este aspecto suporá o **10% da nota trimestral**.
- **Audicions:** Este aspecto suporá o **30% da nota trimestral**.

Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais:

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	

9.6.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

9.6.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.6.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en xuño: O número de faltas que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumno/a terá dereito a un exame no mes de xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor/a poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas xustificadas e sempre co consenso de todo o departamento.

9.6.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor/a o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno/a.

9.6.6 Recursos didácticos

Repertorio Orientativo

Estudos:

- Edna Mae Burman. Unha ducia ao día (libro IV)
- Heller. Op. 46, Op. 47, Op. 45
- J. B. Cramer. Etudes mélodiques Op. 107, Etudes en 4 Cahiers
- Moszkowski. Pequenos estudos
- Pozzoli. Estudos de movemento
- Burgmüller. Op. 105
- Czerny. Op. 299. Op. 636
- Jensen. Op. 32
- Kirchner, Theodor. 100 Kleine Studien Op. 71, Vol II
- Lemoine. Op. 3

Barroco:

- Bach. Invencións a 2 voces
- Scarlatti. Sonatas
- Haendel. Piezas para teclado

Clasicismo:

- Haydn. Sonatas Hob. XVI nº 4 en re M; nº 12 en la M; nº 13 en mi M
- Mozart. Sonatinas Vienesas; Variacións sobre un tema original en fa M Kv. 547; sobre el Himno Holandés "Wilhelm von Nassau" Kv. 25; Fantasía en re m Kv. 397; Andantino en mib M Kv. 236
- Beethoven. Sonatas Op. 49 nº 1, 2; Variacións fáciles sobre una canción suiza, WoO. 64 en fa M; Bagatelas Op. 33 nº 2, 1; Op. 119 nº 9, 1, 11; Op. 126 nº 5

- Clementi. Sonatinas Op. 37, 38
- Dussek. Sonata Op. 47 nº 1; 12 Estudios Melódicos

Romanticismo, Nacionalismo:

- C. M. V. Weber. 10 Danzas Alemanas Op. 4
- Schubert. Andante D29 en do M; Scherzo D570 en re M; Variación sobre un vals de Diabelli D718; Vals D844 en sol M; 6 Danzas Alemanas D820
- Mendelssohn. Romanzas sin palabras Op. 19 nº 6 en sol m; Op. 30 nº 3 en mi M; Op. 19 nº 4 en la M; Op. 30 nº 6 en fa# m; Kinderstücke Op. 72
- Schumann. Escenas infantiles Op. 15 nº 6; Álbum de la juventud Op. 68 nº 29, 28, 30, 23; Escenas del bosque Op. 82 nº 3; Sonata infantil Op. 118 nº 2 (Abendlied); Hojas multicolores Op. 99 nº 4; Hojas de Álbum Op. 124 nº 4
- Liszt. Cuatro pequeñas piezas S.192; En rêve
- Heller. Album for the Young Op. 138
- E. Grieg. Liric Pieces Op. 38 No. 4; Op. 65 No. 2; Op. 68 No. 5

Moderno:

- Debussy. Danse de la poupée (de La Caja de Juguetes); El pequeño negro
- Guridi. Danzas Vellas (unha delas)
- Granados. Escenas Románticas nº 2; Danzas Españolas números 2, 4, 10
- Albéniz. Rumores de a Caleta; (Suite España:) Malagueña, Serenata, Capricho Catalán
- Bartok. Mikrokosmos nº 97, 99, 100, 104, 112, 118.
- Shostakovich. Preludios Op. 34, nº 1, 4, 7, 16, 21
- Pai Donostia. Preludios nº 1, 6, 7, 9, 10, 14, 19, 20, 21
- Mc. Dowell. Woodland Sketches Op. 51 (un deles)/deles; Sexa Pieces Op. 55, nº 2, 4, 5, 7; Fire side Irles Op. 61 nº 1, 6; New England Idyls Op. 62, nº 1, 4
- Ivonne Adair. Tres preludios para a man esquerda.

Libros de consulta:

- Wolters, Klaus. "Handbuch der Klavierliteratur zu zwei Händen" (Ed. Atlantis Musikbuch)
- Margrath, Jane: The Pianist's guide to standard teaching and performance literature (Ed. Alfred Music)

- Hinson, Maurice: Guide to the Pianist's Repertoire (Ed. Indiana University Press)
- Rattalino, Piero. Historia del piano (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. Historia de la técnica pianística (Ed. Alianza Música)
- Ferguson, Howard. La interpretación de los instrumentos de teclado del siglo XIV al XIX (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. El pedal pianístico, técnicas y uso (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. El intérprete y la música (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. El arte del piano (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. El piano: notas y vivencias (Ed. Alianza)
- Schonberg, Harold C. Los grandes pianistas (Ed. Javier Vergara)
- Dalia, Guillermo. Cómo se feliz si eres músico o tienes uno cerca (Ed. MundiMúsica)

9.7 Curso: 3º de grao profesional

9.7.1 Obxectivos

- Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Desenvolver a capacidade de autoavaliación no proceso de estudo e formar criterios propios sobre os resultados prácticos deste proceso.
- Adquirir seguridade na técnica de execución do entramado polifónico a tres voces e dos diferentes planos sonoros.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar por sí mesmo os diversos problemas de execución que poidan presentarse relativos a dixitación, pedalización, fraseo, dinámica.
- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de dificultade adecuada a este nivel.

9.7.2 Contidos

- Estudo en profundidade da dixitación e a súa problemática.
- Desenvolvemento e perfeccionamento de toda a gama de modos de ataque.
- A utilización progresivamente maior do peso do brazo como principal fonte de forza e de control da sonoridade.
- A dinámica, a precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refiren e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes.
- A utilización dos pedais e a potenciación que experimentaron os seus recursos na evolución da escritura pianística.
- O fraseo e a súa adecuación aos diferentes estilos; ligado a iso, o desenvolvemento da cantabilidade no piano.

- Iniciación á interpretación da música contemporánea e ao coñecemento das súas grafías e efectos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Desenvolvemento de acompañamentos. Improvisación melódica sobre unha base armónica.
- Audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas versións.
- Análise das obras que se interpretan como base para unha memorización consciente e segura do texto, non meramente mecánica e intuitiva.
- Participación en audicións públicas interpretando obras de diferentes estilos.

9.7.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.7.3.1 Criterios de avaliación

- Utilizar o esforzo muscular, a respiración e relaxación adecuados ás esixencias da execución pianística. Con este criterio preténdese avaliar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a execución pianística e o grao de relaxación necesaria para evitar tensións que conduzan a unha perda de control na execución.
- Demostrar o dominio na execución de estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio avalía a capacidade de relacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.

- Demostrar sensibilidade auditiva no uso das posibilidades sonoras do piano. Mediante este criterio preténdese avaliar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio. Con este criterio preténdese avaliar a autonomía do alumnado e a súa competencia para emprender o estudo individualizado e a resolución dos problemas que se lle susciten no estudo.
- Demostrar solvencia na lectura a primeira vista e capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento. Este criterio avalía a competencia progresiva que adquira o alumnado na lectura a primeira vista así como a súa desenvoltura para abordar a improvisación no instrumento aplicando os coñecementos adquiridos.
- Interpretar obras das distintas épocas e estilos. Trátase de avaliar o coñecemento que o alumnado posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grao de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.
- Interpretar de memoria obras do repertorio solista de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumnado posúe das obras, así como a capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Este criterio avalía o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumnado alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade autocrítica.
- Presentar en público un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese avaliar a capacidade de autocontrol e grao de madurez da súa personalidade artística.

9.7.3.2 Mínimos esixibles

O alumno/a deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumno/a traballe en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

O alumnado deberá participar como mínimo en tres audicións públicas, alomenos unha delas no auditorio.

9.7.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

- **Avaliación continua:** O profesor/a valorará de forma constante o progreso do alumnado durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo devandita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual:** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnado e audicións de aula, onde o profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumnado nestes eventos. No caso de que o alumnado non participe nunha das audicións do trimestre organizadas polo departamento, deberá interpretar na aula co seu profesor/a o repertorio traballado durante o correspondente periodo lectivo. Como rexistro desta avaliación utilizarase a folia de calibración (Ver anexo 12.4).

9.7.3.4 Criterios de cualificación

Á hora de avaliar ao alumnado teranse en conta os seguintes aspectos:

- **Amosar dominio técnico e interpretativo do repertorio:** Valorarase a adecuación ao contido da partitura (lectura, dicitacións, articulacións, control do ritmo, timbre, pedalización se é o caso...), a interpretación reflexiva e capacidade comunicativa das obras atendendo aos diferentes estilos (creatividade, comprensión musical, memorización...). Este aspecto suporá un **60% da nota trimestral**.
- **Demostrar traballo diario e actitude positiva na clase:** Valorarase a constancia e a calidade do estudo persoal na casa, o cumprimento dos obxectivos fixados semanalmente na aula, a audición e investigación das pezas ou compositores que se están a traballar, a actitude activa e receptiva na clase, etc. Este aspecto suporá o **10% da nota trimestral**.
- **Audicións:** Este aspecto suporá o **30% da nota trimestral**.

Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais:

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	

9.7.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar.

9.7.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.7.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en xuño: O número de faltas que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumno/a terá dereito a un exame no mes de xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor/a poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas xustificadas e sempre co consenso de todo o departamento.

9.7.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor/a o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno/a.

9.7.6 Recursos didácticos

Repertorio orientativo

Estudos:

- Pozzoli. Estudos en Movemento Rápido desde o 16 ao final.
- Burgmüller. Estudos Op. 105
- Czerny. Escola da velocidade Op. 299; A arte de dar soltura aos dedos Op. 740
- Clementi. Gradus ad Parnasum
- J. B. Cramer. Etudes mélodiques Op. 107, Etudes en 4 Cahiers
- Godard. Estudos melódicos Op. 149
- Kullak. Estudos de oitavas
- Heller. Op. 45

Barroco:

- Bach. Invencións a 3 voces ou un Preludio-Fuga a 3 voces do Clave ben Temperado.
- Scarlatti. Sonatas k32, k78, k148, k208
- Seixas. Toccatas nº 2, 8
- Haendel. Piezas para teclado vol. III

Clasicismo:

- Haydn. Sonatas Hob. XVI nº 5 en la M; nº 27 en sol M; nº 35 en do M; nº 30 en la M; nº 33 en re M; nº 34 en mi m; nº 24 en re M; nº 14 en re M; nº 22 en mi M.
- Mozart. Variacións sobre el Himno Holandés "Wilhelm von Nassau" Kv. 25; sobre un Allegretto Kv. 24; Fantasía en re m Kv. 397; Rondó en re M Kv. 485

- Beethoven. Sonatas Op. 49 nº 1, 2; Variaciones fáciles sobre un tema original, WoO. 77 en sol M; Variaciones sobre un tema de Paisiello, WoO. 70 en sol M; Bagatelas Op. 33 nº 1, 4, 6; Op. 119 nº 1, 5, 8, 2; Allegretto en do m; Rondó Op. 51 nº 1
- Clementi. Sonatas Op. 26 nº 3 en re M; Op. 39 nº 3 en re M
- Dussek. 12 Estudios Melódicos “Les Adieux”: Rondó en sib M
- J. Ch. Bach. Sonata op. 5 nº 3

Romanticismo, Nacionalismo:

- Schubert. 6 Danzas Alemanas D820; Impromptu Op. 142 (D935) nº 2 en lab M; Scherzo D593 en reb M; Melodía húngara D817; Allegretto D915 en do m
- Mendelssohn. Romanzas sin palabras Op. 19 nº 2 en la m; Op. 102 nº 3 en do M; Op. 38 nº 2 en do m; Kinderstücke Op. 72; Hoja de Álbum Op. 117 en mi m; “Canción de góndola” en la M
- Schumann. Escenas del bosque Op. 82 nº 3; Escenas infantiles Op. 15 nº 2, 4, 6, 8; Álbum de la juventud Op. 68 nº 34, 31; Sonata infantil Op. 118 nº 3 (Danza gitana); Hojas de Álbum Op. 124 nº 5, 9, 13, 15; Tema con 5 variaciones en mibM
- Chopin. Mazurcas Op. 7 nº 1; Op. 24 nº 3; Preludios Op. 28 en la M, mi m; Polonesa en sol m
- Liszt. Cuatro pequeñas piezas S.192; Consolaciones; Armonías Poéticas y Religiosas: “Ave Maria”, “Pater Noster”, “Hymne de l’enfant à son réveil”
- Brahms. 2 Zarabandas
- E. Grieg. Liric Pieces . Op. 38 No. 1, Op. 43 No. 1, Op. 47 No. 1; Op. 57 No. 3; Op. 62 Nos. 3, 6; Op. 68 No. 5; Op. 71 No. 3

Moderno:

- J. Turina. Danzas Xitanas: Zambra, Sacromonte (1ª Serie), Generalife (1ª Serie); Seguidilla (2ª Serie), Festa das Calderas, Círculos rítmicos, Invocación, Danza Rítmica (2ª Serie).
- J. L. Turina. Sete pezas para piano (Ed. Música mundana).
- Granados. Danzas Españolas nº 1, 3, 5; 6, 11; Vascongada; Escenas Románticas nº 1, 6; Pezas sobre Cantos Populares: Aporanza, Ecos de a Parranda
- Albéniz. Granada, Cataluña, Cuba (Suite Española); Mallorca; Pavana-Capricho; Torre Bermeja (pezas características); Tango, Zortzico (España)
- Mompou. Tres Variacións (as tres)

- García-Abril. Preludio de Mirambel nº 1
- Esplá. Levante nº 2 e 5 (os dous); Lírica Española 5º caderno
- Bartok. Mikrokosmos IV caderno (3 números consecutivos); V caderno (tres números consecutivos)
- Debussy. Mazurca; El pequeño pastor (de Children's Corner)
- Prokofiev. Pezas Op. 12 nº 1, 2, 3, 4; Lendas da avóa Op. 31 (3 delas)/delas:.
- Satie. Cinc Grimaces (completo)
- Shostakovich. 24 Preludios Op. 34
- Kodaly. Children's dances nº 11, 12
- Scriabin. Preludios Op. 11 nº 2, 4, 9, 15; Op. 13 nº 1, 3; Op. 48 nº 2
- Chabrier. Melancolía (Pezas Pintorescas)
- Faure. Pezas Op.84 nº 1, 2, 5. Preludios Op. 103 nº 3, 6
- E. Halffter. Danza da pastora, Danza da xitana
- Ibert. Histoires nº 7, 9, 10
- Pai Donostia. Preludios nº 2, 3, 4, 5, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18
- Mc. Dowell. Sexa Pieces Op. 55 nº 1, 3, 6, 8; Fireside Irles Op. 61 nº 2, 3, 4, 5; New England Idyls Op. 62, nº 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9
- Grazyna Bacewicz. Suite enfantine.

Libros de consulta:

- Wolters, Klaus. "Handbuch der Klavierliteratur zu zwei Händen" (Ed. Atlantis Musikbuch)
- Margrath, Jane: The Pianist's guide to standard teaching and performance literature (Ed. Alfred Music)
- Hinson, Maurice: Guide to the Pianist's Repertoire (Ed. Indiana University Press)
- Rattalino, Piero. Historia del piano (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. Historia de la técnica pianística (Ed. Alianza Música)
- Ferguson, Howard. La interpretación de los instrumentos de teclado del siglo XIV al XIX (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. El pedal pianístico, técnicas y uso (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. El intérprete y la música (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. El arte del piano (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. El piano: notas y vivencias (Ed. Alianza)

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE
E FORMACIÓN PROFESIONAL

Conservatorio Profesional de Música de Vigo

UNIÓN EUROPEA

Fondo Social Europeo
O FSE inviste no teu futuro

CMUS **VIGO**
Conservatorio Profesional de Música

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
<http://cmusvigo.gal>

- Schonberg, Harold C. Los grandes pianistas (Ed. Javier Vergara)
- Dalia, Guillermo. Cómo ser feliz si eres músico o tienes uno cerca (Ed. MundiMúsica)

Artigos:

- Hackmey, Ephraim. Mozart's unfinished Fantasy, thoughts about the Fantasy in D minor KV 397, Indiana Uversty (Artigo que reflicte diferentes finais alternativos da fantasía)

9.8 Curso: 4º de grao profesional

9.8.1 Obxectivos

- Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Adquirir seguridade na técnica de execución do entramado polifónico a tres voces e dos diferentes planos sonoros.
- Refinar a capacidade de autocrítica.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar por sí mesmo os diversos problemas de execución que poidan presentarse relativos a dixitación, pedalización, fraseo, dinámica.
- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de dificultade adecuada a este nivel.

9.8.2 Contidos

- Estudo en profundidade da dixitación e a súa problemática.
- Desenvolvemento e perfeccionamento de toda a gama de modos de ataque.
- A utilización progresivamente maior do peso do brazo como principal fonte de forza e de control da sonoridade.
- A dinámica, a precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refiren e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes.
- A utilización dos pedais e a potenciación que experimentaron os seus recursos na evolución da escritura pianística.
- O fraseo e a súa adecuación aos diferentes estilos; ligado a iso, o desenvolvemento da cantabilidade no piano.

- Iniciación á interpretación da música contemporánea e ao coñecemento das súas grafías e efectos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Desenvolvemento de acompañamentos. Improvisación melódica sobre unha base armónica.
- Audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas versións.
- Práctica de conxunto.
- Análise das obras que se interpretan como base para unha memorización consciente e segura do texto, non meramente mecánica e intuitiva.
- Participación en audicións públicas interpretando obras de diferentes estilos.

9.8.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.8.3.1 Criterios de avaliación

- Utilizar o esforzo muscular, a respiración e relaxación adecuados ás esixencias da execución pianística. Con este criterio preténdese avaliar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a execución pianística e o grao de relaxación necesaria para evitar tensións que conduzan a unha perda de control na execución.
- Demostrar o dominio na execución de estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio avalía a capacidade

de relacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.

- Demostrar sensibilidade auditiva no uso das posibilidades sonoras do piano. Mediante este criterio preténdese avaliar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio. Con este criterio preténdese avaliar a autonomía do alumnado e a súa competencia para emprender o estudo individualizado e a resolución dos problemas que se lle susciten no estudo.
- Demostrar solvencia na lectura a primeira vista e capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento. Este criterio avalía a competencia progresiva que adquira o alumnado na lectura a primeira vista así como a súa desenvolvemento para abordar a improvisación no instrumento aplicando os coñecementos adquiridos.
- Interpretar obras das distintas épocas e estilos. Trátase de avaliar o coñecemento que o alumnado posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grao de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.
- Interpretar de memoria obras do repertorio solista de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumnado posúe das obras, así como a capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Este criterio avalía o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumnado alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade autocrítica.
- Presentar en público un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese avaliar a capacidade de autocontrol e grao de madurez da súa personalidade artística.

9.8.3.2 Mínimos esixibles

O alumno/a deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se

trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumno/a traballe en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

Proba de nivel: Os alumnos/as deste curso deberán interpretar en audición da aula no último trimestre, unha selección de tres obras de diferentes estilos programadas durante o curso (unha, polo menos de memoria), co fin de avaliar a calidade do traballo realizado e as súas aptitudes de face a afrontar o curso seguinte.

O alumnado deberá participar como mínimo en tres audicións públicas, alomenos unha delas no auditorio.

9.8.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

- **Avaliación continua:** O profesor/a valorará de forma constante o progreso do alumnado durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo devandita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual:** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnado e audicións de aula, onde o profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumnado nestes eventos. No caso de que o alumnado non participe nunha das audicións do trimestre organizadas polo departamento, deberá interpretar na aula co seu profesor/a o repertorio traballado durante o correspondente periodo lectivo. Como rexistro desta avaliación utilizarase a folia de calibración (Ver anexo 12.4).

9.8.3.4 Criterios de cualificación

Á hora de avaliar ao alumnado teranse en conta os seguintes aspectos:

- **Amosar dominio técnico e interpretativo do repertorio:** Valorarase a adecuación ao contido da partitura (lectura, dixitacións, articulacións, control do ritmo, timbre, pedalización se é o caso...), a interpretación reflexiva e capacidade comunicativa das obras atendendo aos diferentes estilos (creatividade, comprensión musical, memorización...). Este aspecto suporá un **60% da nota trimestral**.
- **Demostrar traballo diario e actitude positiva na clase:** Valorarase a constancia e a calidade do estudo persoal na casa, o cumprimento dos obxectivos fixados semanalmente na aula, a audición e investigación das pezas ou compositores que se están a traballar, a actitude activa e receptiva na clase, etc. Este aspecto suporá o **10% da nota trimestral**.
- **Audicións:** Este aspecto suporá o **30% da nota trimestral**.

Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais:

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	

9.8.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

9.8.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.8.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en xuño: O número de faltas que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumno/a terá dereito a un exame no mes de xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor/a poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas xustificadas e sempre co consenso de todo o departamento.

9.8.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor/a o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno/a.

9.8.6 Recursos didácticos

Repertorio Orientativo

Estudos:

- Pozzoli. Estudos en Movemento Rápido
- Burgmüller. Estudos Op. 105
- Czerny. Escola da velocidade Op. 299; A arte de dar soltura aos dedos Op. 740; 6 Estudos de 8ª.
- Clementi. Gradus ad Parnasum (numeración orixinal), nº 1 ao 7, 9, 11, 12, 15, 16, 17, do 19 ao 24, do 27 ao 32, 34, 35, 36, 44, 46 ao 48, 50, 64 ao 67, 71, 76, 78, 81, 84, 86, 87, 92 ao 95, 98 ao 100. (Ed. Ricordi).
- J. B. Cramer. Etudes mélodiques Op. 107, Etudes en 4 Cahiers
- Kullak. Estudos de oitavas

Barroco:

- Bach. Invencións a 3 voces ou un Preludio-Fuga a 3 voces do Clave ben Temperado.
- Scarlatti. Sonatas
- Haendel. Pezas para teclado

Clasicismo:

- Haydn. Sonatas Hob. XVI nº 23 en fa M; nº 25 en mib M; nº 26 en la M; nº 19 en re M; nº 45 en mib M; (¿nº 17 en sib M?); nº 43 en lab M; nº 40 en sol M; nº 28 en mib M; nº 37 en re M; Arietta con variacións en mib M Hob. XVII nº 3
- Mozart. Sonatas en mi b M Kv. 282; fa M Kv. 280; en sol M Kv. 283; en do M Kv. 309; en sib M Kv. 570; en do M Kv. 545; Variacións sobre un Minuetto de J. Ch. Fischer Kv. 179; sobre "Mio caro Adone" de Salieri Kv. 180; sobre "Ah, vous dirais-je, mamman" Kv. 265; Fantasía en re m Kv. 397

- Beethoven. Sonata Op. 79; Variacións sobre o tema “Quant e più bello” de Paisiello, WoO. 69 en la M; Bagatela Op. 126 nº 1
- Clementi. Sonatas Op. 24 nº 3 en mib M; Op. 25 nº 2 en sol M; Op. 36 nº 1 en la M; Op. 36 nº 2 en fa M; Op. 29 nº 1 en do M
- Dussek. Sonatas Op. 45 nº 2 en sol M; Op. 47 nº 2 ; Op. 23; Op. 25 nº 2; Op. 31 nº 2
- J. Ch. Bach. Sonata op. 5 nº 2

Romanticismo, Nacionalismo:

- Schubert. Sonata D157 en mi M; Impromptu Op. 90 (D899) nº 4 en lab M; Momento musical Op. 94 (D780) nº 1 en do M; Op. 94 nº 3 en fa m; Marcha D606 en mi M
- Mendelssohn. Romanzas sin palabras Op. 19 nº 1 en mi M; Op. 67 nº 5 en si m; Op. 38 nº 4 en la M; Op. 53 nº 2 en mib M; Klavierstücke en sib M; Sonata en si m (1823)
- Schumann. Estudos sobre Caprichos de Paganini Op. 3 nº 3; Escenas infantiles Op. 15 nº 5, 7, 9; Carnaval de Viena Op. 26 nº 2; Romanza Op. 28 nº 2; Escenas do Bosque Op. 82 nº 1, 2, 4, 5, 6; Follas multicolores Op. 99 nº 3; Follas de Álbum Op. 124 nº 9, 15, 16
- Chopin. Mazurcas Op. 24 nº 3; Op. 7 nº 2; Op. 17 nº 3; Op. 67 nº 2, 4; Valses Op. 69 nº 2 en si m; Op. 69 nº 1 en lab M; Op. 34 nº 2 en la m; Nocturno Op. 15 nº 3 en sol m; Preludios Op. 28 en mi m, si m, reb M
- Liszt. Puszta-Wehmut; Consolacións; A lugubre gondola; Cinco cancións populares húngaras S. 245; Anos de Peregrinación: “Églogue”, “Le mal du pays”, “Il penseroso”
- Brahms. Intermezzo Op. 76 nº 4 en sib M
- Reger. Lose Blätter Op. 13
- Wagner. Lied sin palabras en mi M
- E. Grieg. Liric Pieces . Op. 43 Nos. 1,4; Op. 54 Nos. 3, 4, 5; Op. 57 No. 4; Op. 62 No. 3; Op. 65 No. 4; Op. 68 No. 6; Op. 71 Nos. 3, 4

Moderno:

- J. Turina. Danzas Xitanas: Zambra, Sacromonte (1ª Serie), Generalife (1ª Serie); Seguidilla (2ª Serie), Festa das Calderas, Círculos rítmicos, Invocación, Danza Rítmica (2ª Serie).
- J. L. Turina. Sete pezas para piano (Ed. Música mundana).
- Granados. Danzas Españolas nº 1, 3, 5; 6, 11; Escenas Románticas nº 1, 6; Pezas sobre Cantos Populares: Añoranza, Ecos da Parranda
- Albéniz. Granada, Cataluña, Cuba (Suite Española); Mallorca; Pavana-Capricho; Torre Bermeja (pezas características); Tango, Zortzico (España)

- Mompou. Tres Variacións (as tres)
- García-Abril. Preludio de Mirambel nº 1
- Esplá. Levante nº 2 e 5 (os dous); Lírica Española 5º caderno
- Bartok. Mikrokosmos IV caderno (3 números consecutivos); V caderno (tres números consecutivos)
- Debussy. Reverie; Arabesco; En bateau (En barca) (de Pequena Suite a 4 manos); Danza Bohemia; Jimbo's Lullaby (de Children's Corner); Pasos sobre a neve; La niña de los cabellos de lino (de Preludios I)
- Prokofiev. Pezas Op. 12 nº 1, 2, 3, 4; Lendas da avóa Op. 31 (3 delas)/delas:.
- Satie. Cinc Grimaces (completo)
- Shostakovich. 24 Preludios Op. 34
- Kodaly. Children's dances nº 11, 12
- Scriabin. Preludios Op. 11 nº 2, 4, 9, 15; Op. 13 nº 1, 3; Op. 48 nº 2
- Chabrier. Melancolía (Pezas Pintorescas)
- Faure. Pezas Op.84 nº 1, 2, 5. Preludios Op. 103 nº 3, 6
- E. Halffter. Danza da pastora, Danza da xitana
- Ibert. Histoires nº 7, 9, 10
- Pai Donostia. Preludios nº 2, 3, 4, 5, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18
- Mc. Dowell. Sexa Pieces Op. 55 nº 1, 3, 6, 8; Fireside Idyls Op. 61 nº 2, 3, 4, 5; New England Idyls Op. 62, nº 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9
- Grazyna Bacewicz. Suite enfantine.

Libros de consulta:

- Wolters, Klaus. "Handbuch der Klavierliteratur zu zwei Händen" (Ed. Atlantis Musikbuch)
- Margrath, Jane: The Pianist's guide to standard teaching and performance literature (Ed. Alfred Music)
- Hinson, Maurice: Guide to the Pianist's Repertoire (Ed. Indiana University Press)
- Rattalino, Piero. Historia del piano (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. Historia de la técnica pianística (Ed. Alianza Música)
- Ferguson, Howard. La interpretación de los instrumentos de teclado del siglo XIV al XIX (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. El pedal pianístico, técnicas y uso (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. El intérprete y la música (Ed. Rialp)

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN, UNIVERSIDADE
E FORMACIÓN PROFESIONAL

Conservatorio Profesional de Música de Vigo

UNIÓN EUROPEA

Fondo Social Europeo
O FSE inviste no teu futuro

CMUS VIGO
Conservatorio Profesional de Música

Fotógrafo Felipe Prósperi s/n
36209 Vigo
Tfno: 986213395 Fax: 986206131
cmus.profesional.vigo@edu.xunta.es
<http://cmusvigo.gal>

- Neuhaus, Heinrich. El arte del piano (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. El piano: notas y vivencias (Ed. Alianza)
- Schonberg, Harold C. Los grandes pianistas (Ed. Javier Vergara)
- Dalia, Guillermo. Cómo se feliz si eres músico o tienes uno cerca (Ed. MundiMúsica)

9.9 Curso: 5º de grao profesional

9.9.1 Obxectivos

- Afianzar e asegurar os obxectivos de cursos anteriores.
- Comprender a importancia do traballo con boas edicións e saber elixir correctamente o mellor texto posible para o estudo.
- Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar por si mesmo os diversos problemas de execución que se poidan presentar relativos a dixitación, pedalización, fraseo, dinámica.
- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de dificultade adecuada a este nivel.
- Demostrar seguridade, comunicación e soltura na interpretación das obras do programa en público.

9.9.2 Contidos

- Estudo en profundidade da dixitación e a súa problemática.
- A utilización dos pedais e a potenciación que experimentaron os seus recursos na evolución da escritura pianística.
- Desenvolvemento e perfeccionamento de toda a gama de modos de ataque.
- A utilización progresivamente maior do peso do brazo como principal fonte de forza e de control da sonoridade.
- A dinámica, a precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refiren e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes.

- O fraseo e a súa adecuación aos diferentes estilos; ligado a iso, o desenvolvemento da cantabilidade no piano.
- Traballo sobre a calidade do son como resposta á aplicación dos diferentes medios técnicos como tipos de ataque, manexo das articulacións, control da dinámica e as súas indicacións e pedalización.
- Iniciación á interpretación da música contemporánea e ao coñecemento das súas grafías e efectos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.
- Práctica de conxunto.

9.9.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.9.3.1 Criterios de avaliación

- Utilizar o esforzo muscular, a respiración e relaxación adecuados ás esixencias da execución pianística. Con este criterio preténdese avaliar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a execución pianística e o grao de relaxación necesaria para evitar tensións que conduzan a unha perda de control na execución.
- Demostrar o dominio na execución de estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio avalía a capacidade de relacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.

- Demostrar sensibilidade auditiva no uso das posibilidades sonoras do piano. Mediante este criterio preténdese avaliar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio. Con este criterio preténdese avaliar a autonomía do alumnado e a súa competencia para emprender o estudo individualizado e a resolución dos problemas que se lle susciten no estudo.
- Demostrar solvencia na lectura a primeira vista e capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento. Este criterio avalía a competencia progresiva que adquira o alumnado na lectura a primeira vista así como a súa desenvoltura para abordar a improvisación no instrumento aplicando os coñecementos adquiridos.
- Interpretar obras das distintas épocas e estilos. Trátase de avaliar o coñecemento que o alumnado posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grao de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.
- Interpretar de memoria obras do repertorio solista de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumnado posúe das obras, así como a capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Este criterio avalía o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.
- Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumnado alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade autocrítica.
- Presentar en público un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese avaliar a capacidade de autocontrol e grao de madureza da súa personalidade artística.

9.9.3.2 Mínimos esixibles

O alumno/a deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumno/a traballe en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

O alumnado deberá participar como mínimo en tres audicións públicas, alomenos unha delas no auditorio.

9.9.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

- **Avaliación continua:** O profesor/a valorará de forma constante o progreso do alumnado durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo devandita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual:** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnado e audicións de aula, onde o profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumnado nestes eventos. No caso de que o alumnado non participe nunha das audicións do trimestre organizadas polo departamento, deberá interpretar na aula co seu profesor/a o repertorio traballado durante o correspondente periodo lectivo. Como rexistro desta avaliación utilizarase a folia de calibración (Ver anexo 12.4).

9.9.3.4 Criterios de cualificación

Á hora de avaliar ao alumnado teranse en conta os seguintes aspectos:

- **Amosar dominio técnico e interpretativo do repertorio:** Valorarase a adecuación ao contido da partitura (lectura, dicitacións, articulacións, control do ritmo, timbre, pedalización se é o caso...), a interpretación reflexiva e capacidade comunicativa das obras atendendo aos diferentes estilos (creatividade, comprensión musical, memorización...). Este aspecto suporá un **60% da nota trimestral**.
- **Demostrar traballo diario e actitude positiva na clase:** Valorarase a constancia e a calidade do estudo persoal na casa, o cumprimento dos obxectivos fixados semanalmente na aula, a audición e investigación das pezas ou compositores que se están a traballar, a actitude activa e receptiva na clase, etc. Este aspecto suporá o **10% da nota trimestral**.
- **Audicións:** Este aspecto suporá o **30% da nota trimestral**.

Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais:

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	

9.9.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.

Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.

Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

9.9.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.9.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en xuño: O número de faltas que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumno/a terá dereito a un exame no mes de xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor/a poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao final do trimestre, só por causas xustificadas e sempre co consenso de todo o departamento.

9.9.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor/a o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno/a.

9.9.6 Recursos didácticos

Repertorio Orientativo

Estudos:

- Czerny. Op. 740
- Moszkowsky. 15 Estudos de virtuosidad.
- Kullak. Estudos de oitavas
- Chopin. 3 Novos estudos; Op. 10 nº 6, 9; Op. 25 nº 2, 7
- Kessler. 24 Estudos Op. 20
- Scriabin. Op. 2 nº 1; Op. 8 nº 8, 11; Op. 42 nº 2, 4.
- J. B. Cramer. Etudes mélodiques Op. 107, Etudes en 4 Cahiers

Barroco:

- Bach. Preludios e fugas do Clave ben temperado; Suites francesas.
- Scarlatti. Sonatas k1, k106, k71, k149, k64

Clasicismo:

- Haydn. Sonatas Hob. XVI nº 32 en si m; nº 20 en do m; nº 18 en sib M; nº 44 en sol m; nº 31 en mi M; nº 39 en sol M; nº 42 en re M; nº 36 en do# m; Fantasía en do M Hob. XVII nº 4; Tema con variacións en do M Hob. XVII nº 5
- Mozart. Sonatas en do M Kv. 545; fa M Kv. 332; en sib M Kv. 281; en re M Kv. 311; en la M Kv. 331; en sib M Kv. 333; en mi b M Kv. 282. Variacións sobre "Ah, vous dirais-je, mamman" Kv. 265; sobre "Lison dormait" Kv. 264; Fantasía en do m Kv. 475; Allegro en sol m Kv. 312; Adagio en si m Kv. 540
- Beethoven. Sonatas Op. 14 nº 1; Op. 2 nº 1; Variacións sobre o lied "Ich hab ein kleines Hüttchen nur", en sib M; Bagatelas Op. 126 nº 2, 3; Preludio en fa m; 2 Preludios Op. 39; Rondó Op. 51 nº 2

- Clementi. Sonatas Op. 1 nº 2 en sib M; Op. 24 nº 2 en fa M; Op. 26 nº 2 en fa# m; Op. 14 nº 1 en sib M; Op. 14 nº 3 en fa m
- Dussek. Sonatas Op. 23; Op. 25 nº 2; Op. 31 nº 2; Op. 45 nº 1 en sib M

Romanticismo, Nacionalismo:

- Schubert. Sonatas D557 en lab M; Impromptus Op. 90 (D899) nº 2 en mib M; Op.90 nº 3 en solb M; Momento musical Op. 94 (D780) nº 5 en fa m; Op. 94 nº 6 en lab M; Adagio D178 en sol M; Klavierstück D604 en la M
- Mendelssohn. Romanzas sin palabras Op. 19 nº 3 en la M; Op. 30 nº 1 en mib M; Op. 67 nº 3 en sib M; Op. 102 nº 2 en re M; Op. 102 nº 5 en la M; “Fantasías o Caprichos” Op. 16 excepto nº 1 y 2
- Schumann. Davidsbündlertänze Op. 6 nº 2, 4, 5, 11, 17; Fantasiestücke Op. 12 nº 3; Estudios Sinfónicos Op. 13 var. IV das variacións engadidas; Escenas infantiles Op. 15 nos. 5, 7, 9 (completas); Arabesco Op. 18 en do M; Peza Op. 32 nº 4; Escenas do bosque Op. 82 nº 7, 9; Follas multicolores Op. 99 nº 7, 12; Follas de Álbum Op. 124 nº 10, 18; Blumenstück Op. 19 en reb M
- Chopin. Valses Op. 34 nº 2 en la m; Op. 64 nº 2 en do# m; Op. 70 en solb M, fa m y reb M; Mazurcas Op. 6 nº 4; Op. 7 nº 2, 5; Op. 17 nº 1, 2, 3; Op. 24 nº 1; Op. 30 nº 1, 2; Op. 33 nº 1, 3; Op. 63 nº 2, 3; Op. 67 nº 2; Op. 68 nº 2; Nocturnos Op. 15 nº 3 en sol m; Op. 37 nº 1 en sol m; Op. 32 nº 1 en si M; Preludios Op. 28 en mi M, reb M, do m; Marcha fúnebre Op. 72 nº 2 en do m
- Liszt. Puszta-Wehmut; Consolacións; Cinco cancións populares húngaras S. 245; Preludio sobre Bach; primeiro Valse oubliée; Anos de peregrinación: “Canzonetta del Salvator Rosa”; Armonías Poéticas: “Andante lagrimoso”
- Brahms. Balada Op. 10 nº 1 en re m; Intermezzi Op. 76 nº 7 en la m, nº 3 en lab M; Rapsodia Op. 79 nº 2 en sol m; transcripción dunha gavota de Gluck en la M
- Reger. Lose Blätter Op. 13
- Wagner. Folla de Álbum para a Srta. Betty Schott en mib M
- E. Grieg. Liric Pieces . Op. 54 Nos. 2, 4,5; Op. 57 No. 1; Op. 71 No. 3

Moderno:

- Albéniz. Aragón, Asturias
- Bartok. Allegro Bárbaro, Danzas Rumanas
- Debussy. Reverie; Nocturno; Danza; D'un cahier d'esquisses, Suite Bergamasque nº3; Imágenes nº2 (Homenaje a Rameau), Doctor Gradus ad Parnassum (de Children's Corner)

- Granados. Danzas Españolas nº 9 y 12; Escenas románticas nº 3; Vascongada
- Esplá. Tonadas Antiguas Vol 2º completo; Llevante nº 3 y 7
- Fauré. Nocturnos Op. 33 nº 3; Preludios Op. 103, nº 2, 5, 8; Barcarolas nº 1, 7, 9, 10, 12
- Chabrier. Idilio (de piezas pintorescas)
- J. Rodrigo. Cuatro estampas andaluzas nº 2
- Román Alís. Cuatro piezas breves Op.12
- Prokofiev. Visiones fugitivas (entre los nº 3, 4, 6, 8, 11, 13, 17, 20)
- Ravel. De Miroirs: Pájaros tristes, Valle de las campanas
- Rachmaninov. Momento Musical nº 3; Elegía Op. 3 nº 1; Preludios Op.23 nº 3, 4; Op. 32 nº 1, 11, 12; Op. 3 nº 2; Op. 10 nº 1, 2, 4, 5, 7
- Schönberg. 6 Pequeñas piezas Op. 19
- Turina. De piezas fantásticas: Exaltación, Ensueño; Mujeres Españolas Op. 73 (Nos. I, II); Suite Circus (completa)
- Vogel. Cuatro versiones sobre la serie de doce sonidos
- Grazyna Bacewicz. Suite infantine.

Libros de consulta:

- Wolters, Klaus. "Handbuch der Klavierliteratur zu zwei Händen" (Ed. Atlantis Musikbuch)
- Margrath, Jane: The Pianist's guide to standard teaching and performance literature (Ed. Alfred Music)
- Hinson, Maurice: Guide to the Pianist's Repertoire (Ed. Indiana University Press)
- Rattalino, Piero. Historia del piano (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. Historia de la técnica pianística (Ed. Alianza Música)
- Ferguson, Howard. La interpretación de los instrumentos de teclado del siglo XIV al XIX (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. El pedal pianístico, técnicas y uso (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. El intérprete y la música (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. El arte del piano (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. El piano: notas y vivencias (Ed. Alianza)
- Schonberg, Harold C. Los grandes pianistas (Ed. Javier Vergara)
- Dalia, Guillermo. Cómo ser feliz si eres músico o tienes uno cerca (Ed. MundiMúsica)

9.10 Curso: 6º de grao profesional

9.10.1 Obxectivos

- Demostrar autonomía no emprego dos recursos técnicos adquiridos en cursos anteriores, adecuándoos correctamente ás obras obxecto de estudo.
- Demostrar criterios de interpretación persoais en coherencia co estilo correspondente ás diferentes épocas e autores.
- Coñecer as diversas convencións interpretativas vixentes en distintos períodos da música instrumental, especialmente as referidas á escritura rítmica ou á ornamentación.
- Adquirir e aplicar progresivamente ferramentas e competencias para o desenvolvemento da memoria.
- Desenvolver a capacidade de lectura a primeira vista e aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para a improvisación co instrumento.
- Practicar a música de conxunto, integrándose en formacións camerísticas de diversa configuración e desempeñando papeis de solista con orquestra en obras de dificultade media, desenvolvendo así o sentido da interdependencia dos respectivos cometidos.
- Aplicar con autonomía progresivamente maior os coñecementos musicais para solucionar por si mesmo os diversos problemas de execución que se poidan presentar relativos a dixitación, pedalización, fraseo, dinámica.
- Dominar no seu conxunto a técnica e as posibilidades sonoras e expresivas do instrumento, así como alcanzar e demostrar a sensibilidade auditiva necesaria para perfeccionar gradualmente a calidade sonora.
- Interpretar un repertorio que inclúa obras representativas de diferentes épocas e estilos de dificultade adecuada a este nivel.
- Afrontar un recital como solista interpretando obras do repertorio do curso.
- Ser capaz de efectuar unha autocrítica madura do propio rendemento interpretativo en función das horas de estudo empregado.
- Prepararse de face a unha posible proba de acceso para un conservatorio superior con espírito competitivo e confianza nas propias posibilidades.
- Culminar o Grado Medio cun nivel de madurez musical e pianística digno de ser considerado profesional.

9.10.2 Contidos

- Perfeccionamiento do “cantabile”, ligado ao entendemento das diferentes texturas pianísticas a través dos diferentes estilos compositivos.
- Revisión global e totalizadora de todos os contidos de cursos anteriores.
- Estudo en profundidade da dixitación e a súa problemática.
- A utilización dos pedais e a potenciación que experimentaron os seus recursos na evolución da escritura pianística.
- Desenvolvemento e perfeccionamento de toda a gama de modos de ataque.
- A utilización progresivamente maior do peso do brazo como principal fonte de forza e de control da sonoridade.
- A dinámica, a precisión na realización das diversas indicacións que a ela se refiren e o equilibrio dos niveis e calidades de son resultantes.
- O fraseo e a súa adecuación aos diferentes estilos; ligado a iso, o desenvolvemento da cantabilidade no piano.
- Iniciación á interpretación da música contemporánea e ao coñecemento das súas grafías e efectos.
- Adestramento permanente e progresivo da memoria.
- Práctica da lectura a vista.
- Audicións comparadas de grandes intérpretes para analizar de xeito crítico as características das súas diferentes versións.
- Práctica de conxunto.
- Análise formal de todo o repertorio traballado.

9.10.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alum-

nado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse únicamente á calificación trimestral ou final.

9.10.3.1 Criterios de avaliación

- Utilizar o esforzo muscular, a respiración e relaxación adecuados ás esixencias da execución pianística. Con este criterio preténdese avaliar o dominio da coordinación motriz e o equilibrio entre os indispensables esforzos musculares que require a execución pianística e o grao de relaxación necesaria para evitar tensións que conduzan a unha perda de control na execución.
- Demostrar o dominio na execución de estudos e obras sen desligar os aspectos técnicos dos musicais. Este criterio avalía a capacidade de relacionar os coñecementos técnicos e teóricos necesarios para alcanzar unha interpretación adecuada.
- Demostrar sensibilidade auditiva no uso das posibilidades sonoras do piano. Mediante este criterio preténdese avaliar o coñecemento das características e do funcionamento mecánico do instrumento e a utilización das súas posibilidades.
- Demostrar capacidade para abordar individualmente o estudo das obras de repertorio. Con este criterio preténdese avaliar a autonomía do alumnado e a súa competencia para emprender o estudo individualizado e a resolución dos problemas que se lle susciten no estudo.
- Demostrar solvencia na lectura a primeira vista e capacidade progresiva na improvisación sobre o instrumento. Este criterio avalía a competencia progresiva que adquira o alumnado na lectura a primeira vista así como a súa desenvolvemento para abordar a improvisación no instrumento aplicando os coñecementos adquiridos.
- Interpretar obras das distintas épocas e estilos. Trátase de avaliar o coñecemento que o alumnado posúe do repertorio do seu instrumento e das súas obras máis representativas, así como o grao de sensibilidade e imaxinación para aplicar os criterios estéticos correspondentes.
- Interpretar de memoria obras do repertorio solista de acordo cos criterios do estilo correspondente. Mediante este criterio valórase o dominio e a comprensión que o alumnado posúe das obras, así como a capacidade de concentración sobre o resultado sonoro das mesmas.
- Demostrar a autonomía necesaria para abordar a interpretación dentro das marxes de flexibilidade que permita o texto musical. Este criterio avalía o concepto persoal estilístico e a liberdade de interpretación dentro do respecto ao texto.

- Mostrar unha autonomía progresivamente maior na resolución de problemas técnicos e interpretativos. Con este criterio quérese comprobar o desenvolvemento que o alumnado alcanzou en canto aos hábitos de estudo e a capacidade autocrítica.
- Presentar en público un programa adecuado ao seu nivel, demostrando capacidade comunicativa e calidade artística. Mediante este criterio preténdese avaliar a capacidade de autocontrol e grao de madurez da súa personalidade artística.

9.10.3.2 Mínimos esixibles

O alumnado deberá presentar, entre as diferentes audicións do curso, un programa mínimo de 3 obras de estilos diferentes e un estudo (aclaremos que se trata dun programa de mínimos, sendo conveniente que o alumnado traballe en clase un repertorio maior). Como mínimo, unha das obras será interpretada de memoria.

Proba de nivel: Os alumnos/as deste curso deberán interpretar en audición de aula no último trimestre, unha selección de tres obras de diferentes estilos programadas durante o curso (unha, polo menos de memoria), co fin de avaliar a calidade do traballo realizado e as súas aptitudes de face a rematar os estudos profesionais.

O alumnado deberá participar como mínimo en tres audicións públicas, alome nos unha delas no auditorio.

9.10.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación ten dúas vertentes:

- **Avaliación continua:** O profesor/a valorará de forma constante o progreso do alumnado durante o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo devandita información no caderno de aula.
- **Avaliación puntual:** Organizaranse audicións trimestrais a nivel de departamento, concertos de alumnado e audicións de aula, onde o profesor/a valorará a cantidade do traballo presentado e o comportamento do alumnado nestes eventos. No caso de que o alumnado non participe nunha das audicións do trimestre organizadas polo departamento, deberá interpretar na aula co seu profesor/a o repertorio traballado durante o correspondente periodo lectivo. Como rexistro desta avaliación utilizarase a folia de calibración (Ver anexo 12.4).

9.10.3.4 Criterios de cualificación

Á hora de avaliar ao alumnado teranse en conta os seguintes aspectos:

- **Amosar dominio técnico e interpretativo do repertorio:** Valorarase a adecuación ao contido da partitura (lectura, dicitacións, articulacións, control do ritmo, timbre, pedalización se é o caso...), a inter-

pretación reflexiva e capacidade comunicativa das obras atendendo aos diferentes estilos (creatividade, comprensión musical, memorización...). Este aspecto suporá un **60% da nota trimestral**.

- **Demostrar traballo diario e actitude positiva na clase:** Valorarase a constancia e a calidade do estudo persoal na casa, o cumprimento dos obxectivos fixados semanalmente na aula, a audición e investigación das pezas ou compositores que se están a traballar, a actitude activa e receptiva na clase, etc. Este aspecto suporá o **10% da nota trimestral**.
- **Audicións:** Este aspecto suporá o **30% da nota trimestral**.

Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais:

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	

9.10.4 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.10.4.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en xuño: O número de faltas que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9 e de mais de 3 por trimestre. O alumnado terá dereito a un exame no mes de xuño. A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de xuño.

En caso de perda de avaliación continua de trimestre, o profesor/a poderá realizar de maneira excepcional unha proba por perda de avaliación continua ao

final do trimestre, só por causas xustificadas e sempre co consenso de todo o departamento.

9.10.4.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor/a o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumnado.

9.10.5 Recursos didácticos

Repertorio Orientativo

Estudos:

- Czerny. A arte de dar soltura aos dedos Op. 740
- J. B. Cramer. Etudes mélodiques Op. 107, Etudes en 4 Cahiers
- Henselt. 12 Estudos Característicos Op. 2: Estudos Op. 5
- Moszkowsky. Estudos de virtuosidad Op. 72
- Moscheles. Estudos Op. 70
- Kullak. Estudos de oitavas
- Chopin. 3 Novos estudos; Op. 10 nº 6, 9; Op. 25 nº 2, 7
- Kessler. 24 Estudos Op. 20
- Scriabin. Op. 2 nº 1; Op. 8 nº 8, 11; Op. 42 nº 2, 4.

Barroco:

- Bach. Preludios e fugas do Clave ben temperado; Suites francesas.
- Obras de Scarlatti, Padre Soler, Mateo Albeniz, Couperin, Rameau, etc.

Clasicismo:

- Haydn. Sonatas Hob. XVI nº 29 en fa M; nº 41 en sib M; nº 6 en sol M; nº 21 en do M; nº 49 en mib M; nº 38 en mib M; nº 51 en re M; nº 46 en lab M; nº 47 en fa M; nº 48 en do M; nº 50 en do M; Andante con variacións en fa m Hob. XVII nº 6.
- Mozart. Sonatas en do M Kv. 279; en do M Kv. 330; en re M Kv. 284; en do m Kv. 457; en fa M Kv. 533/494; Capriccio Kv. 395; Giga Kv. 574 en sol M; Suite incompleta (Obertura, Allemande, Courante); Rondó en la m Kv. 511
- Beethoven. Sonatas Op. 14 nº 2; Op. 10 nº 2; Op. 10 nº 1; Op. 10 nº 3; Op. 13; Op. 26; Op. 27, nº 1; Op. 28; Op. 22; Variacións sobre o "Menuetto à la Vigano" de J. Haibl, WoO. 68 en do M; Variacións sobre "Una fiebre abrasadora" de Gretry, WoO. 72 en do M; Variacións sobre

unha danza do ballet “Das Waldmädchen” de Wranitzky, WoO. 71 en la M; Bagatelas Op. 33 nº 7, 5; Op. 126 nº 4, 6; Op. 119 nº 6; Bagatela en do m; Rondó en la M; Andante favori en fa M

- Clementi. Sonatas Op. 30 nº 1 en sol m; Op. 39 nº 2 en sol M; Op. 41 en mib M; Op. 47 nº 2 en sib M; Op. 2 nº 1 en do M; Op. 7 nº 3 en sol m; Op. 8 nº 3 en sib M; Op. 9 nº 3 en mib M; Op. 34 nº 1 en do M; Op. 40 nº 1 en sol M
- Dussek. Sonatas Op. 10 nº 2 en sol m; Op. 35 nº 3 en do m; Op. 45 nº 3 en re M; Op. 70 en lab M; Op. 10 nº 3 en mi M; Op. 61 en fa# m

Romanticismo, Nacionalismo:

- Schubert. Sonatas D566 en mi m; D279 en do M; D664 en la M; D840 en do M; D537 en la m; D568 en mib M; D575 en si M; 13 Variacións D576 en la m sobre un tema de A. Hüttenbrenner; Impromptu Op. 90 (D899) nº 1 en do m; Momento musical Op. 94 (D780) nº 4 en do# m; Adagio e Rondó Op. 145 (D505/06) en mib M; 12 Valses Nobles Op. 77 (D969)
- Mendelssohn. Romanzas sen palabras Op. 38 nº 3 en mi M; Op. 67 nº 4 en do M; Op. 62 nº 5 en la m; Op. 30 nº 5 en re M; Op. 19 nº 5 en fa# m; Op. 30 nº 2 en sib M; Op. 53 nº 3 en sol m; Op. 62 nº 2 en sib M; “Fantasía o Capricho” Op. 16 nº 1 en la m; Fantasía Op. 15 sobre “Letzte Rose”; Scherzo en si m
- Schumann. Escenas Infantiles Op. 15; Blumenstück Op. 19 en reb M; Intermezzi Op. 4 nº 4, 1; Fantasiestücke Op. 12 nº 1, 4; Op. 13 as 5 variacións engadidas; Humoreske Op. 20 “Innig”; Noveleta Op. 21 nº 1; Nachtstücke Op. 23 nº 1, 4; Carnaval de Viena Op. 26 nº 3; Pezas Op. 32 nº 1, 2; Escenas do bosque Op. 82 nº 8; Follas multicolores Op. 99 nº 1, 9, 12; Follas de Álbum Op. 124 nº 17; Papillons Op. 2; Intermezzi Op. 4 nº 3, 5; Estudio-Paganini Op. 10 nº 2; Fantasiestücke Op. 12 nº 1, 4; Humoreske Op. 20 nº 1; Noveleta Op. 21 nº 7; Romanza Op. 28 nº 1; Pieza Op. 32 nº 3; Fuga Op. 72 nº 2; Follas multicolores Op. 99 nº 2, 9; Follas de Álbum Op. 124 nº 12, 17; Sete piezas en forma de fuga Op. 126
- Chopin. Mazurcas Op. 6 nº 2, 3; Op. 7 nº 3; Op. 17 nº 4; Op. 24 nº 2, 4; Op. 41 nº 2; Op. 63 nº 3; Op. 67 nº 3; Op. 68 nº 2, 3, 4; Polonesa en do# m; Valses Op. 64 nº 1 en reb M; Op. 70 nº 1 en solb M; Nocturnos Op. 9 nº 2 en mib M; Op. 32 nº 1 en si M; Op. 37 nº 1 en sol m; Op. 48 nº 2 en fa# m; Op. 55 nº 1 en fa m; Impromptu en lab M; Preludio Op. 45; Preludios Op. 28 en la m; mi M, mib m, lab M; Escocesa Op. 72 nº 3; Preludio inédito en lab M; Mazurcas Op. 7 nº 4; Op. 50 nº 3; Op. 63 nº 1; Op. 67 nº 1; Op. 68 nº 1; 2 Mazurcas sin nº de Op.; Polonesas en do m e mib m; Vals Op. post. en mi m; Nocturnos Op. 9 nº 1 en sib; Op. 32 nº 2 en lab M; Op. 37 nº 2 en sol M; Op. 72 nº 1 en mi m; Impromptus en solb M, do# m; Preludios en do M, fa# M, sib M; Berceuse

- Liszt. Rapsodias húngaras nº 3, 5; Paysage (Estudio trascendental nº 3); Sueño de amor (Liebestraum) nº 2; Valse-Impromptu; Anos de peregrinación: “Au Lac de Wallenstadt”, “Sposalizio”, “Sonetos 47, 123 del Petrarca”; Mosonyi Grabgeleit S. 194; Soirées de Vienne; Sueño de amor (Liebestraum) nº 1, 3; Armonías poéticas: “Cantique d’amour”
- Brahms. Balada Op. 10 nº 2 en re M; 16 Valses Op. 39; Intermezzi Op. 116 nº 4 en mi M, nº 5 en mi m, nº 6 en mi M; Intermezzo Op. 117 nº 1 en mi b M; Intermezzo Op. 118 nº 2 en la M; Romanza Op. 118 nº 5 en fa M; Intermezzo Op. 76 nº 6 en la M; Intermezzo Op. 116 nº 2 en la m; Intermezzo Op. 117 nº 2 en si b m; Intermezzi Op. 118 nº 1 en la m, nº 4 en fa m; Balada Op. 118 nº 3 en sol m; Intermezzo Op. 119 nº 1 en si m
- Reger. Lose Blätter Op. 13; 7 Valses Op. 11
- John Field. Nocturno No. 15
- E. Grieg. Liric Pieces Op. 43 No. 6; Op. 65 No. 6; Op. 71 No. 3

Moderno:

- Albéniz. Castilla (Suite Española); Evocación (Iberia)
- Bartok. 6 Danzas Búlgaras
- Chabrier. Paisajes, Tourbillón, Scherzo-Vals; Danza Villageoise
- Debussy. Balada; Suite Bergamasque nº 1, 2, 4; Imágenes 1ª serie nº 1, 3; 2ª serie nº 1, 2; Estampas nº 3 (Jardines bajo la lluvia)
- Esplá. Lírica Española Op.54 Vol. IV; La Pájara Pinta; Suite de Pequeñas Piezas.
- Fauré. Nocturnos Op. 33 nº 1, 2; Barcarolas nº 2, 5, 6, 8, 9; Impromptus Op. 25, Op. 31, Op. 34, Op. 91, Op. 102; Valses Capricho Op. 30, Op. 38, Op. 59, Op. 62
- Granados. Valses Poéticos (Completo); Escenas románticas nº 5
- Gershwin. 3 Preludios
- Poulenc. Suite para piano; Tocata
- Rachmaninov. Momento Musical nº 3; Elegía Op.3 nº 1; Preludios Op. 23 nº 3, 4; Op. 32 nº 1, 11, 12; Op. 3 nº 2
- Román Alís. La baja andalucía
- Rodrigo. 4 Estampas andaluzas nº 3 y 4
- Ravel. Minueto antiguo; Pavana para una infanta difunta
- Satie. Jack in the box
- Scriabin. 4 Preludios Op. 48 (los 4); 2 Poemas Op. 32

- Turina. Orgía (de Danzas Fantásticas); Mujeres Españolas Op. 73 (Nos. III, IV, V)

Libros de consulta:

- Wolters, Klaus. "Handbuch der Klavierliteratur zu zwei Händen" (Ed. Atlantis Musikbuch)
- Margrath, Jane: The Pianist's guide to standard teaching and performance literature (Ed. Alfred Music)
- Hinson, Maurice: Guide to the Pianist's Repertoire (Ed. Indiana University Press)
- Rattalino, Piero. Historia del piano (Ed. SpanPress)
- Chiantore, Luca. Historia de la técnica pianística (Ed. Alianza Música)
- Ferguson, Howard. La interpretación de los instrumentos de teclado del siglo XIV al XIX (Ed. Alianza Música)
- Banowetz, Joseph. El pedal pianístico, técnicas y uso (Ed. Pirámide)
- Deschaussess, Monique. El intérprete y la música (Ed. Rialp)
- Neuhaus, Heinrich. El arte del piano (Ed. Real Musical)
- Rosen, Charles. El piano: notas y vivencias (Ed. Alianza)
- Schonberg, Harold C. Los grandes pianistas (Ed. Javier Vergara)
- Dalia, Guillermo. Cómo se feliz si eres músico o tienes uno cerca (Ed. MundiMúsica)

10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

Seguindo as instrucións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que “[...]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[...]”, este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o departamento de Tecla para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos plan-texados e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe
- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **Alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

---

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trataranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.

12. ANEXOS

12.1 Probas de acceso 1º de grao profesional

Consultar o documento de información das probas de acceso ao centro na páxina web do conservatorio <http://centros.edu.xunta.es/cmusprofesionalvigo/>

12.2 Probas de acceso a outros cursos.

Consultar o documento de información das probas de acceso ao centro na páxina web do conservatorio <http://centros.edu.xunta.es/cmusprofesionalvigo/>

12.3 Premios Fin de Grao

Segundo consta na lexislación vixente, os departamentos didácticos establecerán os criterios valorativos para a obtención do premio de fin de grao profesional.

12.3.1 Contidos da proba

- Presentación por parte dos aspirantes dun programa cunha duración comprendida entre os 20 e os 40 minutos, sendo 20 minutos a duración mínima para a proba.
- Inclusión dunha serie de obras que representen, cando menos, tres estilos diferentes, quedando excluídos desta particularidade os instrumentos nos que non sexa posible.
- Interpretación de memoria dunha das obras presentadas.
- Elaboración, por parte do aspirante, e posterior entrega na secretaría do Centro (con rexistro de entrada e mediante soporte informático) das notas ao programa elaboradas por el/a mesmo/a, cando menos con tres días de antelación á celebración da proba, non recolléndose ningunha fóra de prazo sen a debida xustificación, que será atendida a criterio da Dirección do Centro. Estas notas ao programa seguirán Máximo dun folio con 3.750 caracteres en formato "DIN A4".

12.3.2 Criterios de avaliación

- Realizar unha interpretación musical de calidade acorde ás esixencias da proba.
- Presentar un programa coherente en relación aos contidos expostos.
- Interpretar un programa que presente obras de diferentes épocas e/ou estilos cunha dificultade acorde ao nivel.

12.3.3 Criterios de cualificación

Ver anexo 12.4

12.4 Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	